

Mededeling

van de VREG van 3 maart 2020

inzake gesloten distributienetten, privédistributienetten, directe lijnen en directe leidingen

Deze mededeling vervangt de mededeling van 7 februari 2017 (MEDE-2017-01) met betrekking tot privé-distributienetten en directe lijnen, alsook de mededeling met betrekking tot laadpunten voor voertuigen (MEDE-2011-05). De vervanging van deze mededelingen was nodig gezien een aantal recente wijzigingen aan de regelgeving door decreet van 16 november 2018, en de nieuwe artikelen 7 (directe lijnen) en 38 (gesloten distributiesystemen) van de Vierde Elektricitetsrichtlijn¹.

In deze mededeling geeft de VREG nadere toelichting over de betrokken regelgeving (o.a. het Europeesrechtelijke, Vlaams decreetale en reglementaire kader), de manier waarop deze regelgeving volgens de VREG geïnterpreteerd moet worden, en de manier waarop deze regelgeving dan ook zal worden toegepast door de VREG bij de behandeling van betrokken dossiers.

We hielden een consultatie over deze mededeling in 2019: zie [CONS-2019-03](#)².

¹ Richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU, *Pb.L* 14 juni 2019, 158/125.

² <https://www.vreg.be/nl/document/cons-2019-03>

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Distributienet	5
3	Gesloten distributienetten	6
3.1	Europees kader	6
3.2	Definitie.....	7
3.3	Plichten beheerder	9
3.3.1	Energiedecreet	10
3.3.2	Technisch reglement	12
3.4	Procedure	13
3.4.1	Netten (of deel daarvan) bestaand op 1 juli 2011.....	13
3.4.2	Nieuw (sinds 1 juli 2011) aan te leggen netten.....	14
4	Privédistributienetten.....	17
4.1	Europees kader	17
4.2	Definitie.....	18
4.3	Principieel verbod – uitzonderingen op verbod	18
4.4	Beheer van privédistributienet.....	22
4.5	Leveringsvergunning.....	22
4.6	Kruising openbaar domein	22
4.7	Rechten van de netgebruiker op een privédistributienet.....	23
4.8	Regularisatie van bestaande, doch verboden privédistributienetten.....	24
4.9	Wat met woningen in recreatiedomeinen?	25
5	Directe lijnen en leidingen.....	27
5.1	Europees kader	27
5.1.1	Directe lijnen - elektriciteit	27
5.1.2	Directe leidingen - aardgas	27
5.1.3	Ratio legis	28
5.2	Definities	28
5.3	Begrip ‘eigen site’	29
5.3.1	ligging van de directe lijn: begin- en eindpunt.....	30
5.3.2	kadastraal perceel – openbare weg	31
5.3.3	Objectieve, niet persoonsgebonden kwalificatie van ‘eigen site’	31
5.3.4	Mogelijkheid van combineren van zakelijke rechten	31
5.3.5	Zakelijke rechten op geheel van perce(e)l(en)	31
5.4	Directe lijn of leiding op ‘eigen site’ - melding	34

5.5	Directe lijn of leiding buiten 'eigen site' - toelating	35
5.5.1	Aanvraag.....	36
5.5.2	Procedure toelating	36
5.5.3	Beoordeling aanvraag - weigeringsgronden.....	36
	A. <i>Eerste weigeringsgrond - Installaties achter verschillende toegangspunten worden met elkaar verbonden</i>	36
	B. <i>Tweede weigeringsgrond - De rechten van afnemers worden niet gewaarborgd</i>	38
	C. <i>Derde weigeringsgrond - Niet voldaan aan de door de Vlaamse regering vastgestelde voorwaarden</i>	41
	D. <i>Vierde weigeringsgrond - De veiligheid van het net van de netbeheerder komt aantoonbaar in het gedrang</i>	41
5.5.4	Specifieke gevallen: bestaande productie-installaties (= aangesloten vóór 1 januari 2019)	42
5.5.5	Sanctie niet-toelating	44
5.6	Aandachtspunten bij aanleg.....	45
5.6.1	Kruising openbaar domein.....	45
5.6.2	Regelgeving aansluiting productie-installaties	45
5.7	Beheer van directe lijn of leiding	45
5.8	Heffing op de exploitatie van een directe lijn in het Vlaamse Gewest.....	46
5.9	Relevante wijzigingen na melding of toelating.....	46
5.9.1	Overdracht, verplaatsing, of de buitendienststelling van een directe lijn.....	46
5.9.2	Wijziging status site van de ligging van de directe lijn	47
5.10	Concrete toepassingen van directe lijnen.....	47

1 Inleiding

Naast het ‘publieke’ distributienet bestaan alternatieve vormen van distributie van elektriciteit en aardgas. De alternatieve vormen, meer bepaald de gesloten distributienetten, privédistributienetten en in het bijzonder directe lijnen, zijn het voorwerp van deze mededeling.

Vooreerst wordt de verhouding tussen het publieke distributienet, enerzijds, en de alternatieve distributievormen, anderzijds, verduidelijkt (punt 2).

Vervolgens wordt de regelgeving met betrekking tot gesloten distributienetten (punt 3) en privédistributienetten (punt 4) toegelicht.

In punt 5 wordt de regulering van directe lijnen en leidingen uiteengezet. Dit bevat onder meer de beschrijving van de beoordelingsgronden die de VREG moet hanteren in geval de aanleg en het beheer van een directe lijn of leiding een toelating moet verkrijgen.

Deze mededeling is een update en wijziging van de mededeling van 7 februari 2017 (MEDE-2017-01) met betrekking tot privédistributienetten en directe lijnen, en vervangt deze volledig, alsook de bestaande mededeling met betrekking tot laadpunten voor voertuigen (MEDE-2011-05).

2 Distributienet

Europa beschouwt elke lijn of leiding of elk net van lijnen of leidingen, via dewelke elektriciteit respectievelijk aardgas wordt gedistribueerd (d.w.z. gebracht tot bij de afnemer), als een **distributienet**.

Voor elk distributienet moet er een distributienetbeheerder zijn die tal van verplichtingen heeft, zoals omschreven in de Europese Elektriciteits- en Aardgasrichtlijnen.³ (cf. arresten *Citiworks*⁴ en *Solvay Chimica*⁵ van het Hof van Justitie).

Een aansluiting op een distributienet garandeert het recht op vrije leverancierskeuze⁶ die elke afnemer heeft, als keerzijde van het recht op toegang tot het net (= derdentoegang⁷ = *third party access*) die elke netbeheerder moet waarborgen. Door de netbeheerdersverplichtingen opgenomen in de Elektriciteits- en Aardgasrichtlijnen, genieten de netgebruikers dus tal van rechten.

De Europese regelgever heeft alleen voor een heel specifieke vorm van distributienetten voorzien in een (lichte) versoepeling van de verplichtingen die gelden voor elke distributienetbeheerder,

³ De richtlijnen betreffende de gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit, respectievelijk aardgas: richtlijn 2019/944 van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU (hierna “[Vierde Elektriciteitsrichtlijn](#)”) en richtlijn 2009/73/EG van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas, hierna “[Derde Aardgasrichtlijn](#)”

⁴ HvJ 22 mei 2008, nr. C-439/06

⁵ HvJ 28 november 2018, nr. C-262/17, C-263/17 en C-273/17

⁶ Cfr. art. 4 Vierde Elektriciteitsrichtlijn

⁷ Art. 8 Vierde Elektriciteitsrichtlijn, art. 32 Derde Aardgasrichtlijn

namelijk voor de “**gesloten distributienetten**”. Een gesloten distributienet is dus te beschouwen als een subcategorie van het distributienet.

Elke andere vorm van distributienet, waarbij de beheerder niet de verplichtingen zou hebben van een distributienetbeheerder (onder meer het garanderen van derdentoegang), is in de ogen van de Europese regelgever verboden.

De Europese richtlijnen voorziet wel nog in de concepten “**directe lijn**” en “**directe leiding**”. De aanleg van een directe lijn/leiding is een alternatief voor de toegang tot het distributienet, waarbij de toegang tot het distributienet het principe is, en de aanleg van een directe lijn de uitzondering.

3 Gesloten distributienetten

3.1 Europees kader

De Elektriciteitsrichtlijn en de Aardgasrichtlijn voorzien in de mogelijkheid voor de lidstaten om in een bijkomende, bijzondere categorie van distributienetten te voorzien, namelijk de ‘gesloten distributienetten’ (GDN).⁸

Een gesloten distributienet is een bijzondere vorm, namelijk een subcategorie, van een distributienet. De criteria om als gesloten distributienet te kunnen worden beschouwd zijn streng, en omstandig omschreven in de Elektriciteits- en Aardgasrichtlijn.

De reden waarom door Europa voor deze specifieke netten in een bijzondere regeling werd voorzien, is dat een andersoortig netbeheer in deze situaties noodzakelijk is, ofwel omwille van het feit dat om veiligheids- of efficiëntieredenen een apart netbeheer wordt vereist, ofwel omwille van het feit dat het betrokken net voornamelijk dient voor de verdeling van elektriciteit aan de beheerder van het betrokken net.

In deze gevallen achtte de Europese regelgever het opportuun dat de beheerder van het gesloten distributienet vrijgesteld kan worden van welbepaalde distributienetbeheerdersverplichtingen die een onnodige administratieve belasting zouden vormen, *gezien de bijzondere aard van de betrekking tussen de beheerder van het gesloten distributienet en de gebruikers ervan*.

In de betreffende richtlijnen wordt heel concreet gedefinieerd welke netten in aanmerking kunnen komen om door een lidstaat aangemerkt te worden als gesloten distributienet. Ook de mogelijke vrijstellingen van verplichtingen voor de beheerders van een gesloten distributienet zijn limitatief opgesomd. Op dat vlak bestaat er geen beleidsvrijheid voor de lidstaat.

Deze regeling werd geïmplementeerd in de Vlaamse regelgeving. De regeling komt erop neer dat in de geografisch afgebakende gebieden waar nu een door de VREG aangeduide distributienetbeheerder het elektriciteits- of aardgasdistributienet beheert, zich een gesloten distributienet kan bevinden.

⁸ Artikel 28 van de Derde Elektriciteitsrichtlijn, artikel 38 van de [Vierde Elektriciteitsrichtlijn](#) en artikel 28 van de Derde Aardgasrichtlijn.

3.2 Definitie

Art. 1.1.3, 56°/2 Energiedecreet bevat de definitie van het begrip ‘gesloten distributienet’. Het is de identieke overname van de definitie bepaald in de Vierde Elektriciteitsrichtlijn en Derde Aardgasrichtlijn.

Uit die definitie kan men afleiden dat volgende criteria gelden om een net als gesloten distributienet te kwalificeren:

1° geografisch afgebakende locatie

In een Interpretatieve Nota van de Europese Commissie⁹ wordt hieromtrent het volgende toegelicht:

“The first point is that the closed distribution system must be located on a geographically confined site. This distinguishes it from the general public network. It also means that it would not be possible, in general, for users located outside the site to be connected to the closed distribution system.”

Er moet dus een geografisch onderscheid zijn tussen het gesloten distributienet en het algemeen publiek distributienet. Dit heeft tot gevolg dat, in de regel, gebruikers buiten deze afgebakende locatie niet verbonden kunnen worden met het gesloten distributienet.

Een gesloten distributienet is daarom best “welomlijnd”. Het gebied moet kunnen worden omlijnd: wat erbinnen valt, is exclusief netgebied van de beheerder van het gesloten distributienet; wat erbuiten valt, behoort niét tot het gesloten distributienet.

De Vlaamse decreetgever sloot met het begrip “geografisch afgebakende locatie” daarbij niet uit dat openbaar domein doorkruist wordt door een gesloten distributienet, maar stelt dat deze overschrijding wel beperkt gehouden moet worden “teneinde het monopolie van de distributienetbeheerder te waarborgen”¹⁰;

Het doel van de eis van het geografisch afgebakend-zijn van een netgebied is het vermijden dat er netaanleg en –beheer moet gebeuren door een netbeheerder daar waar ook een andere netbeheerder kan en zelfs moet opereren. Dit omdat een netbeheerder het recht én de plicht heeft tot exclusief beheer van het net in het gebied waarvoor hij is aangewezen.

Daarom moet elk distributienet, of het nu gesloten of publiek is, duidelijk afgebakend zijn in die zin dat in een netgebied naar gestreefd moet worden dat daarin slechts één enkele distributienetbeheerder actief is. Een overlap / verweving van verschillende distributienetten moet zoveel mogelijk vermeden worden.

Een loutere kruising van openbaar domein betreft slechts een beperkte overschrijding ervan, zoals bedoeld door de decreetgever. Daarmee wordt niet de mogelijkheid gecreëerd voor gebruikers gesitueerd buiten de locatie van het gesloten distributienet om aangesloten te worden op dat gesloten distributienet.

⁹ Interpretative note on directive 2009/72/ec concerning common rules for the internal market in electricity and directive 2009/73/ec concerning common rules for the internal market in natural gas - Retail Markets https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/2010_01_21_retail_markets.pdf, pagina 11.

¹⁰ MvT bij ontwerp Vl.Decr. van 8 juli 2011 houdende de wijziging van de wet van 10 maart 1925 op de elektriciteitsvoorziening en het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de omzetting van de Richtlijn 2009/72/EG en de Richtlijn 2009/73/EG, Parl.St. Vl. Parl. 2010-2011, nr. 1147/1, p.22

2° het net is gesitueerd binnen een **industriële of commerciële locatie** of een locatie met **gedeelde diensten**;

3° **geen huishoudelijke afnemers, behoudens incidenteel**

In de overwegingen van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn (overweging 66) worden een aantal voorbeelden gegeven:

“Industrie- of commerciële locaties of locaties met gedeelde diensten, zoals spoorwegstations, luchthavens, ziekenhuizen, grote campings met geïntegreerde faciliteiten en chemische-industriële locaties kunnen een gesloten distributiesysteem hebben wegens de specifieke aard van hun activiteiten.”

In de Interpretatieve Nota wordt benadrukt dat hoewel het niet noodzakelijk is dat de locatie steeds een commerciële functie heeft, het gesloten net en de locatie niet gebruikt kan worden om huishoudelijke consumenten te beleveren. Enkel incidenteel gebruik door een klein aantal huishoudens die werkzaam zijn bij of vergelijkbare betrekkingen hebben met de eigenaar van het distributiesysteem en gevestigd zijn in het gebied dat door een gesloten distributiesysteem bediend wordt, zijn toegestaan. Hoe dan ook moet het aantal huishoudelijke afnemers klein, want uitzonderlijk, zijn.

Het is dan ook duidelijk dat gesloten distributienetten geen woonverkavelingen kunnen omvatten, al of niet met decentrale productie, want dit zijn distributienetten waar zich niet louter incidenteel huishoudelijke afnemers bevinden. Hetzelfde geldt voor appartementsgebouwen of elk ander privéterrein (bijv. vakantie- of recreatiepark) waar van het distributienet afgenomen energie doorgeleverd wordt aan huishoudelijke afnemers.

De vermelding in alinea 66 van de aanhef van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn van ‘grote campings met geïntegreerde faciliteiten’, als voorbeeld van een potentieel gesloten distributienet, kan dan ook geen gevolg krijgen aangezien het hier per definitie gaat om een levering aan huishoudelijke afnemers.

4° (a) noodzakelijke integratie OF (b) primair verbruik

(a) de **netexploitatie** of het **productieproces** van de afnemers van het net is om specifieke **technische redenen of veiligheidsredenen geïntegreerd**

Het betreft situaties waarbij de exploitatie van het net geïntegreerd is, en/of het productieproces van de afnemers van het net geïntegreerd is, en waarbij **technische eisen of veiligheidseisen** die integratie noodzaken.

Technische eisen kunnen zijn: een hogere mate van beschikbaarheid of betrouwbaarheid van net, gelijkmatiger of ander spanningsniveau, andere frequentie van spanning en stroom, ... dan gangbaar in het publieke net.

Geval per geval moet geoordeeld worden welke technische eisen of veiligheidseisen de integratie noodzaken.

of

(b) het net distribueert elektriciteit of aardgas **primair naar de eigenaar of exploitant** van het net, of de daarmee **verwante** bedrijven.

Er is niet objectief afgebakend tot welk niveau men van “primaire” distributie spreekt. Het is duidelijk dat het om het grootste gedeelte van het verbruik handelt. De term “primair” betekent in de Europese terminologie¹¹ (maar ook in algemeen taalgebruik) “hoofdzakelijk”, “overwegend”, “voornamelijk”. Primair wordt **niet** begrepen als ‘de eerste plaats innemend’.

Onder het begrip ‘verwante onderneming’ begrijpen wij ‘geassocieerde of verbonden onderneming’, begrippen die gedefinieerd zijn door het Energiedecreet in art. 1.1.3, 84° en 85°. Alles draait daarbij rond het begrip controle, m.a.w. of men al dan niet controle kan uitoefenen.

Dit criterium maakt het mogelijk dat een onderneming een net bezit of exploiteert en daarop andere ondernemingen aansluit. Daarbij geldt wel dat de onderneming (al dan niet samen met de met hem verwante bedrijven) de primaire verbruiker is.

In een Interpretatieve Nota van de Europese Commissie¹² wordt hieromtrent het volgende toegelicht:

“Criterion (2) allows a modified regulatory regime to be put in place where an undertaking has allowed users to connect to a system which was developed for the undertaking's own use. Generally, this should be understood as excluding, for example, commercial property developments such as office blocks or shopping centres which are not primarily used by the owner or operator of the distribution system (insofar as they can be considered as constituting a distribution system).”

Kantoorgebouwen of winkelcentra zijn dan ook in principe niet als gesloten distributienet te kwalificeren omdat er geen sprake is van ‘primaire distributie’ naar de eigenaar of exploitant (of daarmee verwante bedrijven) ervan (=criterium b). Dat er sprake zou zijn van een integratie - om specifieke technische redenen of veiligheidsredenen - van de exploitatie van het net of van het productieproces van de afnemers van het net (= criterium a), is nog minder aannemelijk.

3.3 Plichten beheerder

Uit de Europese richtlijnen volgt dat gesloten distributienetten als distributienetten worden beschouwd¹³, en bijgevolg moet de beheerder aan de netbeheerdersverplichtingen voldoen. Van welbepaalde verplichtingen kan hij echter ontheven worden.

Ook de eerder aangehaalde Interpretatieve Nota van de Europese Commissie bevestigt ook dat de algemene verplichtingen geldend voor distributienetbeheerders ook gelden voor de beheerder van een gesloten distributienet: *“Therefore the general obligations that apply to DSOs also cover closed DSOs. In particular, the obligation to grant third-party access to the system also applies to closed DSOs”*.¹⁴

¹¹ <http://iate.europa.eu>

¹² Interpretative note on directive 2009/72/ec concerning common rules for the internal market in electricity and directive 2009/73/ec concerning common rules for the internal market in natural gas - Retail Markets https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/2010_01_21_retail_markets.pdf, pagina 11.

¹³ In art. 38, 2 Vierde Elektriciteitsrichtlijn wordt dit expliciet vermeld

¹⁴ Interpretative note Retail Markets, o.c., p. 11.

Het is dan ook duidelijk dat een beheerder van een gesloten distributienet een beheerder van een distributienet is, met alle daarbij horende plichten, behoudens de ontheffingen die hij verkrijgt.

In die zin zou men het beheer van een gesloten distributienet kunnen duiden met het begrip “netbeheer light”.

De beheerder van een gesloten distributienet kan ontheffing/vrijstelling verkrijgen van enkele in de richtlijnen expliciet opgesomde verplichtingen en verboden:

- de verplichting om de aankoop van energie voor de dekking van de verliezen en reservecapaciteit te realiseren via transparante en niet-discriminerende marktregels;
- de verplichte voorafgaandelijke goedkeuring (door regulator) van de gehanteerde nettarieven;

en sinds de Vierde Elektriciteitsrichtlijn ook:

- het voorzien in de nodige flexibiliteitsdiensten en het ontwikkelen van het netwerk op basis van een investeringsplan;
- het verbod tot bezit, ontwikkeling en beheer van oplaadpunten voor elektrische voertuigen;
- het verbod tot bezit, ontwikkeling en beheren van opslagfaciliteiten.

Ook geldt dat indien het gesloten distributienet minder dan 100.000 afnemers heeft, de beheerder kan worden vrijgesteld van de ontvlechtingsplicht, en bijgevolg, naast netbeheerder, ook producent en leverancier mag zijn.¹⁵

De overige in de richtlijnen bepaalde verplichtingen van de distributienetbeheerder blijven onverkort gelden voor de beheerders van gesloten distributienetten. De afnemers aangesloten op een gesloten distributienet moeten dus dezelfde basisrechten kunnen genieten als afnemers aangesloten op de ‘gewone’ distributienetten.

Zo is bevestigd dat de *vrije leverancierskeuze* en de *derdentoegang* van toepassing blijft. Dit is niet verwonderlijk: het is de kern van het hoger vermeldde *Citiworks*-arrest van het Hof van Justitie, dat de aanleiding gaf tot de creatie van de mogelijkheid tot aanwijzing van bepaalde netten als gesloten distributienet.

De uitdaging ligt dus in het garanderen van de vrije leverancierskeuze in hoofde van de afnemer¹⁶, ondanks het feit dat een afnemer op een gesloten distributienet geen rechtstreeks toegangspunt tot het ‘publieke’ distributienet heeft. Anders gesteld: de uitdaging ligt in het feit de derdentoegang tot deze specifieke netten te garanderen. Een leverancier moet elke individuele afnemer in een gesloten distributienet kunnen beleveren.

3.3.1 Energiedecreet

Het Energiedecreet bevat in artikelen 4.6.1 en verder bepalingen met betrekking tot de rechten en verplichtingen van beheerder en gebruikers van het gesloten distributienet, de taken van de beheerder, het gebruik van openbaar domein.

¹⁵ Artikel 35, (4) Vierde Elektriciteitsrichtlijn: *De lidstaten kunnen besluiten de leden 1 tot en met 3 niet toe te passen op geïntegreerde elektriciteitsbedrijven die minder dan 100 000 aangesloten afnemers bedienen, of die kleinschalige geïsoleerde systemen bedienen.*

¹⁶ Deze wordt “achterliggende netgebruiker” genoemd in de Vlaamse regelgeving.

Hierop wordt evenwel niet exhaustief ingegaan. Hierna worden enkel bepaalde verplichtingen uitgelicht, daar waar een toelichting opportuun is.

1° Tarieven

Een van de taken van de beheerder van een gesloten net is het aansluiten van netgebruikers, en verschaffen van toegang tot zijn net. Hij moet hiertoe voorzien in **tarieven**¹⁷. Deze tarieven worden autonoom door de beheerder bepaald, en moeten niet door de VREG worden goedgekeurd. Zij moeten wel voldoen aan richtsnoeren die bepaald zijn in art. 4.6.10 van het Energiedecreet. Bij betwisting hierover (door een achterliggende netgebruiker) kan dit aan de VREG voorgelegd worden. We zullen dan nagaan of het tarief voldoet aan deze richtsnoeren.

2° Quotumplicht

Op grond van art. 7.1.10, §3 (GSC) en 7.1.11, §2 (WKC) van het Energiedecreet gelden specifieke regels m.b.t. de berekening van de quotumplicht in het kader van gesloten distributienetten. We stelden een mededeling over de quotumberekening en inleveringsprocedure op. Daarin verduidelijken we op welke manier we de quota inzake steuncertificaten quota berekenen en hoe de procedure voor de indiening/inlevering van certificaten verloopt.

De meeste recente mededeling is mededeling [MEDE-2018-01](#). Deze mededeling wordt regelmatig door een nieuwe vervangen, als gevolg van wijzigende of aanvullende regels.

Samengevat komt het erop neer dat de quotumplicht wordt berekend op basis van de gecumuleerde afname op het gesloten distributienet, zoals gemeten op het koppelpunt met het publieke net, en vervolgens pro rata wordt opgelegd aan de achterliggende toegangshouder(s).

Wie die toegangshouders zijn hangt af van het gesloten distributienet. Dit kunnen zowel de leveranciers zijn die actief zijn op het gesloten distributienet, als de eindverbruikers.

In het geval van een gesloten distributienet zonder actieve vrije leverancierskeuze, dus zonder achterliggende toegangshouders, wordt de quotumplicht opgelegd aan de toegangshouder op het koppelpunt van het gesloten distributienet met het publieke net.

3° Heffing op afnamepunten van elektriciteit (bijdrage Energiefonds)

Voor de 'heffing op afnamepunten van elektriciteit', ook gekend als 'bijdrage Energiefonds' worden gesloten distributienetten beschouwd als één afnamepunt. Heffingsplichtige is de 'afnemer op het afnamepunt' op het transmissienet, het plaatselijk vervoernet van elektriciteit of het distributienet.¹⁸

Inningsplichtige is de toegangshouder op het afnamepunt.¹⁹ Dat is in het geval van een gesloten distributienet het koppelpunt (wat men in art. 14.1.1 'afnamepunt op transmissienet, plaatselijk vervoernet van elektriciteit of distributienet' noemt) op publieke net. Deze toegangshouder int de heffing bij de beheerder van het gesloten distributienet.

¹⁷ art. 4.5.8 en 4.6.9 van het Energiedecreet

¹⁸ artikel 14.1.1. van het Energiedecreet

¹⁹ art. 14.2.2, §1 van het Energiedecreet

Daar waar de beheerder van het gesloten distributienet zelf toegangshouder is op het koppelpunt, is de beheerder van het gesloten distributienet zowel heffings- als inningsplichtige.

Meer informatie over deze heffing treft men aan bij de Vlaamse Belastingdienst, die instaat voor de inning.²⁰

4° Kruising openbaar domein

Als bij de aanleg van een gesloten distributienet het openbaar domein wordt doorkruist, zijn de procedure en de voorwaarden, vermeld in art. 4.1.27 en 4.1.28 van het Energiedecreet, van overeenkomstige toepassing²¹.

Deze artikelen reguleren het gebruik van het openbaar domein door de netbeheerder. Aangezien een beheerder van een gesloten distributienet een beheerder is van een alternatieve vorm van distributienet, zijn de vereisten die gelden voor de publieke netbeheerder ook van toepassing op hem.

In de betreffende artikelen wordt het recht op gebruik van het openbaar domein bepaald, maar ook het feit dat hiertoe wel een domeintoelating verkregen moet worden.²²

De procedure daartoe is beschreven in §2 van art. 4.1.27 van het Energiedecreet. Deze procedure kan pas gestart worden als de toelating van de VREG tot aanleg van een gesloten distributienet verkregen is.

Het recht op het gebruik van het openbaar domein is per definitie precair, gezien het algemene belang zwaarder doorweegt dan het particuliere belang. Dit impliceert dat de domeinbeheerder te allen tijde de wegname of verplaatsing van een lijn kan eisen, of de voorwaarden van de domeintoelating kan wijzigen. De kosten die hieruit voortspruiten (wegname, verplaatsing, aanpassing) zijn voor rekening van de netbeheerder, in deze dus de beheerder van het gesloten distributienet.

3.3.2 Technisch reglement

Ook de technische reglementen bevatten bepalingen die relevant zijn voor gesloten distributienetten. Het gaat onder meer over de wijze van uitwisseling van gegevens, quotumplicht, enz.

Hierna wordt schematisch weergegeven welk technisch reglement geldt voor welke netten of aspecten daarvan:

- TRDE
 - koppeling GDN elektriciteit gekoppeld op elektriciteitsdistributienet
 - werking GDN elektriciteit gekoppeld op elektriciteitsdistributienet

- TRDG
 - koppeling GDN gas gekoppeld op aardgasdistributienet
 - werking GDN gas gekoppeld op vervoersnet en aardgasdistributienet

²⁰ <https://www.belastingen.vlaanderen.be/energieheffing>

²¹ Art. 4.6.1, §2 van het Energiedecreet

²² art. 4.1.27, §1 van het Energiedecreet

- TRPV (technisch reglement plaatselijk vervoer)
 - koppeling GDN elektriciteit gekoppeld op PVN
 - werking GDN elektriciteit gekoppeld op Elia-net (PVN of transmissienet) of Tractienet Spoor, wat betreft distributielijnen ≤ 70 kV

Hierna een schema, vertrekkende vanuit het net waarop het gesloten distributienet gekoppeld is:

Voor ELEKTRICITEIT:

- op **transmissienet**
 - Koppeling TN -GDN
 - Distributielijnen binnen GDN >70 kV

} Federaal

Distributielijnen binnen GDN ≤ 70 kV → Gewestelijk → TRPV
- op **tractienet spoor**
 - Koppeling tractienet -GDN
 - Distributielijnen binnen GDN >70 kV

} Federaal

Distributielijnen binnen GDN ≤ 70 kV → Gewestelijk → TRPV
- op **Plaatselijk Vervoernet** → alles gewestelijk → TRPV
- op **distributienet** → alles gewestelijk → TRDE

Opmerking:

het **tractienet spoor** zelf ressorteert onder de federale bevoegdheid. De koppeling van het tractienet spoor op transmissienet behoort eveneens tot de federale bevoegdheid. Zowel de koppeling als het beheer ervan ressorteert bijgevolg niet onder het TRDE.

Voor GAS:

- op vervoersnet (Fluxys)
 - Koppeling vervoersnet – GDN → federaal
 - Distributieleidingen ongeacht drukniveau → gewestelijk → TRDG
- op aardgasdistributienet → alles gewestelijk → TRDG

3.4 Procedure

3.4.1 Netten (of deel daarvan) bestaand op 1 juli 2011

Het beheer van een **op 1 juli 2011 bestaand** elektriciteits- of aardgasdistributienet, dat gekwalificeerd kan worden als gesloten distributienet, moet aan de VREG gemeld worden.²³ De VREG neemt akte van deze melding, na te hebben nagegaan dat het gemelde effectief als gesloten distributienet kan worden gekwalificeerd. De kwalificatiecriteria zijn vervat in de definitie van het begrip 'gesloten distributienet', zie artikel 1.1.3, 56°/2 van het Energiedecreet, en zijn hiervoor besproken onder punt 3.2.

²³ art. 15.3.5/1 van het Energiedecreet

Bijgevolg moet elk gesloten distributienet, waarvan aangetoond kan worden dat het reeds op 1 juli 2011 aangelegd was, louter gemeld worden, ongeacht of dit op eigen site²⁴ gelegen is.

De beheerder van het gesloten net moet daarna alle plichten als beheerder opnemen, met dien verstande dat er een overgangsregime geldt voor de taken opgesomd in art. 4.6.3, 8° tot en met 12°, art. 4.6.8 en 4.6.9 van het Energiedecreet: aan deze bepalingen moet de beheerder pas voldoen binnen redelijke termijn zodra een achterliggende netgebruiker zijn rechten wil uitoefenen.²⁵

De reden van deze uitgestelde toepassing van enkele taken van de beheerder van het gesloten distributienet is de volgende: de regularisatie van een privé-distributienet, hier in de zin van de erkenning als gesloten distributienet, is nodig met het oog op het waarborgen van de rechten van de afnemers op dat net. Eenmaal dergelijk net een duidelijk statuut heeft, volgen hieruit ook duidelijke rechten en plichten voor beheerder en gebruikers van het net. Een uitstel van de vervulling van enkele taken van de beheerder, onder meer, en niet in het minst, de realisatie van derdentoegang tot dat net, vereist evenwel zware investeringen voor de beheerder. Dit uitstel is toegestaan zolang die verdere regularisatie van het net geen noodzaak blijkt voor de uitoefening van de rechten van de achterliggende afnemer.

Zie ter zake in de memorie van toelichting van de wijziging van het Energiedecreet terzake²⁶:

*Bovendien gaat deze redelijke termijn pas in “zodra een achterliggende netgebruiker van dat net, of een leverancier op vraag van en voor rekening van een afnemer die aangesloten is op dat net zijn rechten wil uitoefenen”: dus: als een afnemer zijn vrije leverancierskeuze wil uitoefenen, of – en dit hangt daar onlosmakelijk mee vast – een leverancier toegang wil tot het net. Dit is logisch en pragmatisch: de hele regularisatie van privé-distributienetten is net nodig omwille van deze fundamentele rechten. Gelet op de soms niet te overziene problemen die een regularisatie teweegbrengt (waar ook de ‘achterliggende afnemers’ zelf niet altijd mee gebaat zullen zijn: hoge kosten), lijkt het niet meer dan logisch **dat een regularisatie zich maar opdringt als deze rechten in het gedrang blijken te zijn.***

Als blijkt dat het gemelde net niet als aan de kwalificatie-eisen van gesloten distributienet voldoet, rest enkel de kwalificatie als ‘privé-distributienet’. In dat geval geldt het regime van privé-distributienetten, zie hiervoor punt 4 van deze mededeling, en in het bijzonder punt 4.8. inzake de regularisatie van bestaande, doch verboden privé-distributienetten.

3.4.2 Nieuw (sinds 1 juli 2011) aan te leggen netten

Buiten eigen site

Voor de aanleg en het beheer, sinds 1 juli 2011, van een gesloten distributienet dat **buiten** de eigen site²⁷ gelegen is, heeft men de **toelating** van de VREG nodig.²⁸

Na ontvangst van een toelatingsaanvraag, zal de VREG in eerste instantie nagaan of het net effectief als gesloten distributienet kan worden gekwalificeerd. De kwalificatiecriteria zijn vervat in de definitie van het begrip ‘gesloten distributienet’, zie artikel 1.1.3, 56°/2 van het Energiedecreet, en zijn hiervoor besproken onder punt 3.2.

²⁴ Zie punt 5.3 voor meer toelichting over dit begrip

²⁵ zie art. 15.3.5/2 van het Energiedecreet

²⁶ Parl St. VI. Parl 2010-2011/1147, p. 47

²⁷ Zie punt 5.3 voor meer toelichting over dit begrip

²⁸ art. 4.6.1., §2 van het Energiedecreet

Als blijkt dat het net, voorwerp van de toelatingsaanvraag, niet aan de kwalificatie-eisen van gesloten distributienet voldoet, rest enkel de kwalificatie als 'privédistributienet'. In dat geval kan het distributienet niet worden aangelegd, maar moeten de toekomstige gebouwen en installaties op het 'publieke' net worden aangesloten.

Als het net voldoet aan de kwalificatie-eisen van gesloten distributienet, gaat de VREG vervolgens na of het gesloten distributienet 'wenselijk' is. Hiertoe worden de beoordelingscriteria, bepaald in het Energiedecreet²⁹, gehanteerd. Het gaat om het beoordelen van de risico's inzake inefficiëntie, de risico's inzake veiligheid, de impact op de nettarieven, de waarborg van de rechten van afnemers, de eventuele weigering van aansluiting op het net door de betrokken netbeheerder of een gebrek aan aanbod tot aansluiting of toegang op het net tegen redelijke economische of technische voorwaarden.

Wat de toepassing van deze criteria op concrete aanvragen betreft, hebben we nog maar een zeer beperkte dossierpraktijk.

- Bij de beoordeling van risico's inzake inefficiëntie zal nagegaan worden of de aanleg van het gesloten distributienet een risico op inefficiënte uitbouw van het distributienet teweegbrengt.
- Bij de beoordeling van risico's inzake veiligheid lijkt ons vooral de kruising van openbare wegen een mogelijk risico te vormen, omdat dit gepaard kan gaan met het kruisen van publieke netinfrastructuur. Elke private lijn of leiding die netinfrastructuur kruist kan de veiligheid van het net van de netbeheerder in het gedrang brengen, in die zin dat bij de aanleg van, of onderhoudswerken aan, deze private lijn of leiding het distributienet geraakt en beschadigd zou kunnen worden, en dat door aanwezigheid van de private lijn of leiding niet gegarandeerd is dat de netbeheerder veilig kan werken bij aanleg-, onderhouds- en herstellingswerken aan zijn net. Er zal beoordeeld moeten worden of bestaande regelgeving al dan niet de veiligheidsrisico's reeds ondervangt, dan wel of extra maatregelen moeten gelden.
- Bij de beoordeling van de impact op de nettarieven zal een loutere vaststelling van lagere tarifaire inkomsten voor de netbeheerder op zich niet de doorslag geven.
- De rechten van de afnemers kunnen normaal gezien niet in het gedrang komen, aangezien een gesloten distributienet een distributienet is waarop derdentoegang verzekerd moet zijn. De netgebruikers op een gesloten distributienet hebben toegang tot een net waarvoor een beheerder is aangewezen. De beheerder is evenwel geen publieke netbeheerder, maar een private netbeheerder die van enkele netbeheerdersverplichtingen is ontheven.

In het kader van de toelatingsprocedure wint de VREG een advies van de betrokken netbeheerder in. Als 'betrokken' netbeheerder beschouwen we de beheerder van het net waaraan het gesloten distributienet gekoppeld is.

Voor de aanvraag van deze toelating stelden we een model van [aanvraagformulier](#) op.

Op eigen site

De aanleg of het beheer, sinds 1 juli 2011, van een nieuw, op de eigen site gelegen, gesloten distributienet, moet louter gemeld worden³⁰. De VREG neemt akte van deze melding, na te hebben nagegaan dat het gemelde effectief als gesloten distributienet kan worden gekwalificeerd. De

²⁹ Meer bepaald in art. 4.6.1, 62, tweede lid Energiedecreet

³⁰ art. 4.6.1., §1 van het Energiedecreet

kwalificatiecriteria zijn vervat in de definitie van het begrip 'gesloten distributienet', zie artikel 1.1.3, 56°/2 van het Energiedecreet, en zijn hiervoor besproken onder punt 3.2.

Hiertoe stelden we een model van [meldingsformulier](#) op.

Als blijkt dat het gemelde net niet aan de kwalificatie-eisen van gesloten distributienet voldoet, rest enkel de kwalificatie als 'privédistributienet'. In dat geval kan het distributienet niet worden aangelegd, maar moeten de toekomstige gebouwen en installaties op het 'publieke' net worden aangesloten.

4 Privédistributienetten

4.1 Europees kader

De Europese regelgever verbiedt, impliciet maar duidelijk, het bestaan van privédistributienetten. Dit volgt immers uit het hogervermelde *Citiworks*-arrest³¹, en werd bevestigd in het *Solvay Chimica*-arrest³² van het Hof van Justitie. De Europese regelgever heeft alleen voor een heel specifieke vorm van distributienetten voorzien in een (lichte) versoepeling van de verplichtingen die gelden voor elke distributienetbeheerder, namelijk bij gesloten distributienetten, waarbij een optimale efficiëntie van een geïntegreerde energievoorziening gewaarborgd moet worden, of waar het net primair ten behoeve van de eigenaar van het net wordt gehandhaafd.

Elke andere vorm van distributienet, waarbij de beheerder niet de verplichtingen zou hebben van een distributienetbeheerder (onder meer het garanderen van derdentoegang), is dus in de ogen van de Europese regelgever verboden.

Naast het feit dat het systeem van gesloten distributienetten een oplossing biedt voor een beperkt aantal privédistributienetten, namelijk deze die aan de strenge kwalificatievereisten (i.e. aan de definiëring van het begrip) voldoen, bleef echter nog het probleem van alle overige privédistributienetten bestaan, zoals winkelcentra, bedrijventra, regionale luchthavens, vakantieparken, jachthavens, campings, appartementsgebouwen, rusthuizen, studentenflats en –koten, verhuurde garageboxen... waarbij de bewoners geen eigen toegangspunt hebben tot het distributienet.

Er is bij de opmaak van het zogenaamde ‘derde pakket’ energierichtlijnen een voorstel uitgegaan van de Europese energieregulators³³ met de vraag naar een ‘vrijstelling voor systemen van minder belang in termen van concurrentie om te worden geïntegreerd in het hangende amendement van de richtlijnen’. Daarin kwam de problematiek van bepaalde (privé)netten ter sprake, en werd (onder meer) verwezen naar de situaties van bejaardentehuizen, campings en volkstuintjes. Dit voorstel werd evenwel niet geïmplementeerd in de richtlijnen.

Indien werkelijk elke vorm van een privédistributienet verboden is, dan leidt dit echter tot *ongewenste* situaties.

Wat immers met bijvoorbeeld (studenten)kamers, rusthuizen of vakantiewoningen: moeten studenten in hun studentenkamer, rusthuisbewoners, en zelfs vakantiegangers op het vakantiedomein, vrij hun leverancier kunnen kiezen? Moeten de uitbaters van deze ‘netten’ hun tarieven en voorwaarden voor toegang tot hun net bekendmaken? Er kan hier geopperd worden dat de *ratio legis* van de vrijstellingsmogelijkheden voor gesloten distributienetten, namelijk dat het opleggen van alle netbeheerdersverplichtingen een onnodige administratieve belasting vormt gezien de bijzondere aard van de betrekking tussen de netbeheerder en de gebruikers van dit net, nog veel meer opgaat. Of zoals de Europese energieregulators het leken te willen omschrijven: het gaat om netten van minder belang in termen van concurrentie.

³¹ HvJ 22 mei 2008, nr. C-439/06

³² [HvJ 28 november 2018](#), nr. C-262/17, C-263/17 en C-273/17

³³ Via ERGEG, het formeel overlegorgaan van Europese Commissie met Europese regulators van elektriciteit en gas (ondertussen opgeheven).

Om aan die bezorgdheid tegemoet te komen, voorziet de Vlaamse decreetgever tóch in de mogelijkheid van de aanleg en het beheer van dergelijke privé-distributienetten. De Raad van State stelde daarover: *“ondanks de mogelijke en ongetwijfeld zinvolle argumenten die kunnen worden aangevoerd ter verdediging van een regeling betreffende de privé-distributienetwerken, moet worden vastgesteld dat de Europese Commissie heeft geoordeeld niet te moeten voorzien in een regeling hiervoor [...]. De Raad kan dan ook niet anders dan vast te stellen dat de ontworpen regeling voor privé-distributienetwerken op gespannen voet staat met de richtlijnen die ertoe strekken voor de elektriciteits- en gasmarkt een alomvattende regeling uit te werken. Het eindoordeel hieromtrent komt evenwel het Hof van Justitie toe”*.³⁴

4.2 Definitie

Een privé-distributienet is gedefinieerd als *elke elektriciteitslijn, elke aardgasleiding of elk net voor distributie van elektriciteit of aardgas dat niet wordt uitgebaat door een door de VREG aangewezen distributienetbeheerder noch door de beheerder van het plaatselijk vervoernet, en dat geen gesloten distributienet, directe lijn of directe leiding is*.³⁵

Het gaat om een restcategorie: alles wat niet tot het ‘publieke’ distributienet behoort, dat niet aangeduid is als gesloten distributienet of geen toegelaten directe lijn of leiding is, is een privé-distributienet.

4.3 Principieel verbod – uitzonderingen op verbod

De aanleg of het beheer van een privé-distributienet is principieel verboden³⁶.

Er zijn twee uitzonderingen op dat verbod³⁷. Deze worden hierna besproken.

Aangezien privé-distributienetten een uitzondering op een principieel verbod vormen, moet uitgegaan worden van een strikte interpretatie ervan.

1° Breder dienstverleningspakket

Bij de huur van een vakantiehuisje, het kamperen op een camping, de huur van een studentenkamer, het huren van een standplaats op een markt, evenement, kermis, en dergelijke meer, neemt de huurder/gebruiker een dienst af van de verhuurder/uitbater/... en het is die laatste die een toegangspunt heeft tot het distributienet. De afname van energie is een inherent en ondergeschikt element van de afgenomen dienst. De energie wordt aan de afnemer

³⁴ Adv.RvS. nr. 49.336/3 van 22 maart 2011 bij VI.Decr. 8 juli 2011 houdende de wijziging van de wet van 10 maart 1925 op de elektriciteitsvoorziening en het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de omzetting van de Richtlijn 2009/72/EG en de Richtlijn 2009/73/EG.

³⁵ art. 1.1.3, 101°/1 van het Energiedecreet

³⁶ art. 4.7.1, §1 van het Energiedecreet

³⁷ art. 4.7.1, §2 van het Energiedecreet

doorgeleverd door de verhuurder/uitbater/...³⁸ We noemen deze netten “privédistributienetten in het kader van een ‘breder dienstverleningsverband’”.³⁹

De levering van energie is *inherent, en slechts ondergeschikt, aan de levering van de dienst.*

De reden voor deze uitzondering op het verbod van privédistributienetten kan teruggevonden worden in de Memorie van Toelichting bij het decreet van 8 juli 2011:

“Tot op heden bevonden de privédistributienetten zich in Vlaanderen in een juridisch vacuüm. Dit terwijl er diverse bestaande distributienetten zijn voor de levering van elektriciteit en gas aan afnemers, die niet uitgebaat worden door de door de VREG aangewezen netbeheerder van het betrokken gebied. Het is op dit moment niet duidelijk welke rechten en plichten gelden voor de beheerders van deze privédistributienetten en de afnemers die zijn aangesloten op deze netten. Een uitwerking van een Vlaamse regeling voor privédistributienetten dringt zich dan ook op.

[...] Het privédistributienet is via één punt aangesloten op het distributienet, en distribueert dan verder elektriciteit of aardgas naar zogenaamde ‘achterliggende afnemers’[...]. Op heden bestaan dergelijke distributienetten in winkelcentra, bedrijventra, regionale luchthavens, vakantieparken, jachthavens, campings, appartementsgebouwen waarbij de bewoners geen eigen toegangspunt hebben tot het distributienet, rusthuizen, studentenflats en -koten, verhuurde garageboxen enzovoort. Gezien de risico’s verbonden aan het ontstaan van distributienetten parallel aan de bestaande ‘publieke’ distributienetten [...] wordt de aanleg en uitbating van een privédistributienet principieel verboden. In sommige gevallen is het echter onvermijdelijk of gewoon opportuun dat elektriciteit verdeeld wordt naar bepaalde afnemers terwijl deze afnemers geen eigen toegangspunt hebben op het ‘publieke’ distributienet of een gesloten distributienet.”⁴⁰

Privédistributienetten voor de levering van elektriciteit of gas als inherente en ondergeschikte dienst van een breder dienstverleningspakket moeten omwille van praktische redenen toegestaan worden en uitgebaat kunnen worden door een andere partij dan de distributienetbeheerder van het betrokken gebied waarin dit publieke net gelegen is.

Deze categorie betreft situaties waar het bijzonder inopportuun is dat technische ingrepen zouden moeten plaatsvinden opdat de afnemers een eigen toegangspunt tot het net zouden hebben, gelet op het feit dat de distributie van energie slechts een ondergeschikt aspect van het totaalpakket aan geleverde diensten betreft. Gezien het ondergeschikte en inherente aspect van de energielevering bij deze toegestane vorm van privédistributienetten is het immers niet aangewezen om de beheerder ervan te verplichten grote investeringen te ondernemen om de afnemers aangesloten op zijn net de rechten, opgenomen in de richtlijnen (o.a. vrije leverancierskeuze), noch de openbardienstverplichtingen opgenomen in de Vlaamse energiewetgeving, te waarborgen.

³⁸ MvT bij ontwerp VI.Decr. van 8 juli 2011 houdende de wijziging van de wet van 10 maart 1925 op de elektriciteitsvoorziening en het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de omzetting van de Richtlijn 2009/72/EG en de Richtlijn 2009/73/EG, *Parl.St.* VI. Parl. 2010-2011, nr. 1147/1.

³⁹ art. 4.7.1, §2, 1°Energiedecreet: privédistributienetten waarbij de distributie van elektriciteit of aardgas een inherent en ondergeschikt karakter heeft ten opzichte van het geheel van diensten die door de beheerder van het privédistributienet aan de achterliggende afnemer worden geleverd, zoals bij garageverhuur, bij verhuur van een studentenkamer, een verblijfplaats in een recreatie- of vakantiepark, een kamer in een rusthuis, de terbeschikkingstelling van een standplaats bij markten, evenementen en kermissen;

⁴⁰ Memorie van toelichting bij VI.Decr. 8 juli 2011 houdende de wijziging van de wet van 10 maart 1925 op de elektriciteitsvoorziening en het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de omzetting van de Richtlijn 2009/72/EG en de Richtlijn 2009/73/EG, *Parl.St.* VI. Parl. 2010-2011, nr. 1147/1, (3) 26.

Het opleggen van dezelfde rechten en plichten bij deze toegestane vorm van privé-distributienetten, als voor “publieke” of gesloten distributienetten, zou tot grote kosten leiden voor de betrokken beheerder van het net en dus uiteindelijk ook voor de afnemer die erop is aangesloten.

Appartementsgebouwen, assistentiewoningen, bedrijvencomplexen en winkelcentra worden in principe niet geacht hieronder te ressorteren. De regel is immers de toegang tot een net dat uitgebraat wordt door een volwaardige distributienetbeheerder (i.e. met alle netbeheerdersverplichtingen) en de daaruit voortvloeiende rechten als netgebruiker (zoals bvb. de vrije leverancierskeuze).

Elke vraag hierover zal evenwel *in concreto* behandeld worden, waarbij per casus nagegaan wordt wat de kenmerken zijn en of er al dan niet sprake kan zijn van een toegelaten privé-distributienet.

Een praktijkvoorbeeld: assistentiewoningen

Bij assistentiewoningen (of “serviceflats”)⁴¹ moet steeds worden gecontroleerd of zij eerder als “appartement” of als “rusthuis” gekwalificeerd kunnen worden. Essentieel daarbij is de vraag of “wonen” en “zorg” een *onafscheidelijk geheel* uitmaken. Zo zijn er verschillende weerlegbare vermoedens dat het om een kwalificatie als “appartement” gaat – en bijgevolg als verboden privé-net gekwalificeerd wordt – zoals het feit dat de bewoner méér dan een louter gebruikersrecht op de woning/flat verkrijgt en dit ook kan aankopen, of het feit dat de woning/flat niet is erkend door de Vlaamse overheid, of het feit dat er verdere vrije keuze is qua dienstverlening die apart aangerekend wordt,... Zo zijn er ook meerdere weerlegbare vermoedens dat het om een kwalificatie als “rusthuis” gaat – en bijgevolg als toegelaten privé-distributienet kan gekwalificeerd worden – zoals het feit dat het wonen en de zorg aangerekend wordt middels een all-in vergoeding (één dienstenpakket), het feit dat de bewoner de eigendom niet kan verwerven, de bewoner louter een gebruiksrecht heeft of huurt, het feit dat de uitbater of eigenaar van de woning/flat een erkende zorginstelling is of dat de woning/flat als dusdanig erkend is door de Vlaamse overheid.

2° Laadpunten voor voertuigen

De tweede uitzondering op het principiële verbod zijn de “laadpunten voor voertuigen”: dit zijn niet per sé distributienetten waarbij de levering van elektriciteit of aardgas inherent en slechts ondergeschikt is aan het totale dienstenpakket dat geleverd wordt, maar ook hier is de creatie van een publiek toegangspunt per laadpunt niet opportuun.

Deze uitzondering betreft oplaadpunten die elektriciteit of aardgas distribueren aan ‘voertuigen’ (auto’s, elektrische fietsen, ...; en eigenlijk horen hieronder ook vaartuigen zoals jachten).

Een exploitant van een oplaadpunt of een ‘laadstation’ (begrip dat we hier gebruiken voor meerdere laadpunten die deel uitmaken van eenzelfde laadinfrastructuur) mag dus van het net afgenomen elektriciteit verder distribueren via het laadpunt/het laadstation, naar afnemers (= de laders). Dit betreft de toegelaten vorm van privé-distributienet.

⁴¹ Ongeacht de terminologie en de eventuele juridische consequenties die hieraan verbonden zijn (assistentiewoning, erkende assistentiewoning, serviceflat, rusthuis, verzorgingstehuis, ...), zal de VREG steeds een beoordeling in concreto doorvoeren.

Dit staat los van de vrije leverancierskeuze van de uitbater van een oplaadpunt of 'laadstation' of van de bezitter van een oplaadpunt, zoals hierna uiteengezet.

De Europese richtlijn betreffende de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen ([richtlijn 2014/94/EU](#), hierna CPT-richtlijn) bepaalt in artikel 4 (12): *“De lidstaten zorgen ervoor dat het juridisch kader het mogelijk maakt dat voor de elektriciteitsvoorziening voor een oplaadpunt een contract kan worden gesloten met andere leveranciers dan de entiteit die elektriciteit levert aan het huishouden of de ruimte waar de oplaadpunten zich bevinden.”* en in art. 4 (8), eerste alinea: *“Lidstaten zorgen ervoor dat uitbaters van laadpunten vrij een leverancier kunnen kiezen.”*

In navolging van de CPT-richtlijn moet daarom in een apart toegangspunt (later allocatiepunt) voor een oplaadpunt of 'laadstation' voorzien worden.

Dit poneert dus het recht op een leverancierskeuze voor oplaadpunten. Bijgevolg is er naast de leverancierskeuze voor het 'huishouden of de ruimte waar oplaadpunten zich bevinden', ook een extra leverancierskeuze voor het oplaadpunt.

Het TRDE⁴² bepaalt daartoe: *“Aan een toegangspunt verbonden aan een aansluiting waarop een of meerdere oplaadpunten voor elektrische voertuigen of een publiek toegankelijke laadinfrastructuur met oplaadpunten voor elektrische voertuigen aangesloten is, wordt, afhankelijk van de gekozen dienst, een tweede allocatiepunt voor afname gekoppeld, ten behoeve van de afname via de oplaadpunten of de laadinfrastructuur.”*⁴³

Weliswaar geldt hieromtrent een overgangsbepaling⁴⁴: tot 1 januari 2022 geldt het volgende: *“In afwijking van art. 4.1.1., §1 worden, als de elektriciteitsdistributienetgebruiker hiertoe verzoekt, twee toegangspunten toegekend, met daaraan telkens één allocatiepunt gekoppeld voor afname, aan aansluitingen waarop een of meerdere oplaadpunten voor elektrische voertuigen of een publiek toegankelijke laadinfrastructuur met oplaadpunten voor elektrische voertuigen aangesloten is.”*

Dit impliceert dus dat een bezitter van (een) oplaadpunt(en) hiervoor een aparte leverancier moet kunnen kiezen, en daartoe zo nodig het recht op een extra toegangspunt voor afname heeft.

Bijgevolg geldt concreet:

- als een particulier een (of meerdere) oplaadpunt(en) heeft, moet hij daarvoor een andere leverancier kunnen kiezen dan de leverancier die zijn woning belevt;
- als een bedrijf een 'laadstation' op zijn parking plaatst (vb voor wagens werknemers of klanten), moet die daarvoor een andere leverancier kunnen kiezen dan deze die zijn gebouw belevt;
- een uitbater van publieke oplaadpunten heeft vrije leverancierskeuze.

Een bezitter of uitbater van (een) oplaadpunt(en) kan de elektriciteit doorleveren aan de 'laders', dus de afnemer op het laadpunt. Zie hiertoe art. 4 (8), tweede alinea CPT-richtlijn: *“exploitanten van oplaadpunten zullen op contractuele basis oplaaddiensten voor elektrische*

⁴² Het TRDE van 20 september 2019, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 14 oktober 2019

⁴³ art. 4.1.2, 3 TRDE van 20 september 2019

⁴⁴ zie art. 8.2.3 TRDE van 20 september 2019

voertuigen mogen verlenen aan klanten, ook in naam en voor rekening van andere dienstverleners”.

Dit is een vorm van toegelaten privé-distributienet, zoals bepaald in art. 4.7.1, §2 van het Energiedecreet.

Daarbij hebben de individuele laadpunten dus geen eigen toegangspunt tot het net, waardoor de ‘laders’ (klanten, passanten, personeel, ...) op hun beurt geen vrije leverancierskeuze hebben. Er is sprake van doorlevering door de exploitant aan de laders.

Ratio legis voor de toelating lijkt ons te zijn: in geval van dergelijk ‘laadstation’ hebben de ‘laders’, die passanten zijn, geen vrije leverancierskeuze, maar wel de vrijheid om daar al dan niet te laden.

4.4 Beheer van privé-distributienet

De beheerder is verantwoordelijk voor het beheer en het onderhoud van zijn privé-distributienet⁴⁵.

4.5 Leveringsvergunning

De uitbater van een privé-distributienet kan elektriciteit of aardgas doorleveren zonder leveringsvergunning⁴⁶, want de uitbater van een privé-distributienet levert niet via het distributienet.

De leveringsvergunningsplicht geldt immers alleen voor de levering *via het distributienet of via het plaatselijk vervoernet van elektriciteit*. Er is dus geen leveringsvergunning vereist voor de levering aan afnemers als dit niet via het publieke net, maar bijvoorbeeld via een privé-distributienet, gebeurt.

Specifiek voor laadpunten is de situatie als volgt: de elektrische lijn tussen het toegangspunt tot het publieke distributienet en het laadpunt zelf is een privé-distributienet als via die lijn stroom geleverd wordt door een uitbater van het laadpunt aan een derde-afnemer. Er wordt hierbij stroom geleverd over een privé-distributienet, en dus niet via het distributienet of via het plaatselijk vervoernet van elektriciteit.

4.6 Kruising openbaar domein

Een privé-distributienet kan een openbare weg, waterloop, treinspoor of ander openbaar domein kruisen, maar dat is enkel mogelijk als hiertoe toestemming van de distributienetbeheerder verkregen is. Art. 4.7.1., §2, 2de lid van het Energiedecreet bevat hieromtrent procedurele bepalingen, maar geen beoordelingskader voor de distributienetbeheerder.

⁴⁵ art. 4.7.3 van het Energiedecreet

⁴⁶ art. 4.3.1 van het Energiedecreet

Als bij de aanleg van een privé-distributienet openbaar domein wordt doorkruist, zijn de procedure en de voorwaarden, vermeld in art. 4.1.27 en 4.1.28 van het Energiedecreet, van overeenkomstige toepassing⁴⁷.

Deze artikelen reguleren het gebruik van het openbaar domein door de netbeheerder. Aangezien een beheerder van een privé-distributienet een beheerder is van een alternatieve vorm van distributienet, zijn de vereisten die gelden voor de publieke netbeheerder ook van toepassing op hem.

In de artikelen 4.1.27 en 4.1.28 van het Energiedecreet wordt het recht op gebruik van het openbaar domein bepaald, maar ook het feit dat hiertoe wel een domeintoelating verkregen moet worden.⁴⁸

De procedure daartoe is beschreven in §2 van art. 4.1.27 van het Energiedecreet. Deze procedure kan pas gestart worden als de toelating van de VREG tot aanleg van een privé-distributienet verkregen is.

Het recht op het gebruik van het openbaar domein is per definitie precair, gezien het algemene belang zwaarder doorweegt dan het particuliere belang. Dit impliceert dat de domeinbeheerder te allen tijde de wegname of verplaatsing van een lijn kan eisen, of de voorwaarden van de domeintoelating kan wijzigen. De kosten die hieruit voortspruiten (wegname, verplaatsing, aanpassing) zijn voor rekening van de netbeheerder, in deze dus de beheerder van het privé-net.

4.7 Rechten van de netgebruiker op een privé-distributienet

De gebruikers van een privé-distributienet hebben alleen met de beheerder van het privé-distributienet een contractuele relatie, en niet met de distributienetbeheerder, de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, de transmissienetbeheerder of de beheerder van het vervoersnet waarop het privé-distributienet aangesloten is.⁴⁹

Voor de beheerder van deze 'publieke' netten zijn de zogenaamde achterliggende afnemers⁵⁰ geen netgebruikers, ze zijn hem zelfs niet gekend; enkel de uitbater van het privé-distributienet is gekend als de gebruiker van het publieke net.

Doordat het privé-distributienet op elk moment slechts via één aansluitingspunt verbonden is met het distributienet, het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, het transmissienet of het vervoersnet, tenzij de betrokken beheerders toestemming verlenen voor een meervoudige verbinding⁵¹, is er technisch geen mogelijkheid tot vrije leverancierskeuze voor de achterliggende afnemers.

De beheerder van een privé-distributienet heeft geen openbaredienstverplichtingen ten aanzien van de achterliggende afnemer⁵². Dit heeft bijvoorbeeld tot het gevolg dat een afnemer op een camping, of in een studentenhuis, niet de bescherming tegen afsluiting van elektriciteit of aardgas

⁴⁷ Art. 4.7.1, §2, derde lid van het Energiedecreet

⁴⁸ art. 4.1.27, §1 van het Energiedecreet

⁴⁹ art. 4.7.2, eerste lid van het Energiedecreet

⁵⁰ Achterliggende afnemer: de natuurlijke persoon of rechtspersoon die elektriciteit of aardgas afneemt van een gesloten distributienet of een privé-distributienet (art. 1.1.3, 8°/3 van het Energiedecreet)

⁵¹ art. 4.7.2, derde lid van het Energiedecreet

⁵² art. 4.7.4 van het Energiedecreet

geniet zoals de huishoudelijke afnemer op het distributienet. De openbaredienstverplichtingen rusten immers niet op de privé-distributienetbeheerder.

Bij afnemers op een privé-distributienet stelt zich vaak de vraag naar de toepasselijke regels inzake de aanrekening van de doorgeleverde energie. Hier speelt de vrijheid van contracteren volledig, behoudens de toepassing van specifieke reglementering. De prijs die men als gebruiker van een privé-distributienet voor de energie betaalt, is een onderhandelde prijs, net zoals de prijs die men voor de andere faciliteiten van het privé-distributienet betaalt. Er moet dan ook contractueel overeengekomen zijn op welke manier welke kosten worden doorgerekend.

4.8 Regularisatie van bestaande, doch verboden privé-distributienetten

Elke beheerder van een *op 1 juli 2011 bestaande* elektriciteitslijn, aardgasleiding of net voor distributie van elektriciteit of aardgas dat niet wordt uitgbaat door een door de VREG aangewezen distributienetbeheerder en dat geen op 1 juli 2011 bestaande directe lijn of directe leiding is, moet nagaan of dit net te kwalificeren is als een toegelaten vorm van privé-distributienet (zie punt 4.3).

Is dit niet het geval, dan moet hij dit net *regulariseren*⁵³.

Dit kan, naargelang het geval, door:

- (1) **de overdracht van het beheer van het distributienet aan de distributienetbeheerder.** Dit moet gebeuren *“binnen redelijke termijn, zodra een achterliggende netgebruiker of een leverancier op vraag van en voor rekening van een achterliggende afnemer, zijn rechten wil uitoefenen”*.

Er is bewust geopteerd voor een soepele overgangstermijn van bestaande situaties. Zolang een achterliggende netgebruiker niet de wens uit om de rechten te willen uitoefenen die hij zou genieten bij de aansluiting op het distributienet, en die hij ontbeert als achterliggende afnemer, kan de bestaande situatie voortgezet worden. Dit neemt niet weg dat de uitbater er te allen tijde voor kan opteren om over te gaan tot regularisatie van het privé-distributienet.

Voor de overdracht van het beheer van het net aan de distributienetbeheerder moet de uitbater contact opnemen met de betrokken netbeheerder.

- (2) **het net bij de VREG melden als een gesloten distributienet** en het voldoen aan de bepalingen van artikelen 4.6.2 tot en met 4.6.9 van het Energiedecreet, waarbij de artikelen 4.6.3, 8° tot en met 12°, 4.6.8 en 4.6.9 van het Energiedecreet slechts van toepassing zijn binnen redelijke termijn zodra een achterliggende netgebruiker of een leverancier op vraag van en voor rekening van een achterliggende afnemer zijn rechten wil uitoefenen.

De melding bij de VREG van een bestaand, als gesloten distributienet te kwalificeren net, moet gebeuren door middel van een [meldingsformulier](#), beschikbaar via de website van de VREG (www.vreg.be).

⁵³ zie art. 15.3.5/2 van het Energiedecreet

4.9 Wat met woningen in recreatiedomeinen?

Zoals hoger gesteld is het net gesitueerd op een camping of vakantiepark een voorbeeld van een toegelaten vorm van privé-distributienet. Dit geldt evenwel enkel in die situaties waarbij de levering van energie inherent en ondergeschikt is aan de andere diensten die geleverd worden, zoals het ter beschikking stellen van standplaats en faciliteiten op die camping of dat recreatiedomein. Hiervoor wordt verwezen naar punt 4.2.

Onder deze categorie van toegelaten privé-distributienet ressorteert het daadwerkelijke recreatieve verblijf, waarbij een geheel van diensten wordt aangeboden, meestal aan pakketprijs. De aangeboden diensten betreffen gemeenschappelijke faciliteiten zoals bijvoorbeeld eetgelegenheden, winkeltjes, douches, onthaal- en informatiecentrum, verhuurcentrum voor fietsen,

In bepaalde recreatieve domeinen, die normaal gezien voor recreatieve doeleinden zijn opgericht, is echter soms geen sprake (meer) van een geheel van diensten.

- Er bestaan domeinen die oorspronkelijk een recreatieve functie hadden, met gemeenschappelijke faciliteiten, maar evolueerden naar quasi-woonwijken. Soms vond ondertussen zelfs een regularisatie van deze –oorspronkelijk- met de ruimtelijke ordening strijdige situatie plaats. Deze regularisatie is natuurlijk een positieve zaak voor de bewoners ervan, maar heft enkele problemen, zoals met betrekking tot de energiedistributie, niet op.
- Er bestaan nieuwe vakantieparken waar geen gemeenschappelijke faciliteiten aanwezig zijn.

Alle bevinden deze zich, stedenbouwkundig gezien, in recreatiezone. Deze recreatiedomeinen bevinden zich op een privé-domein zonder openbare wegen.

De bungalows, huisjes of stacaravans zijn vaak in handen van natuurlijke personen die er in bepaalde gevallen permanent wonen (wat een inbreuk is op de stedenbouwkundige bestemming van het gebied). Het elektriciteits- of aardgasnet op het privé-domein van het recreatiedomein behoort evenwel niet tot het distributienet. Bijgevolg hebben de individuele afnemers, gesitueerd op dergelijk privé-domein, geen toegang tot het distributienet.

Deze zogenaamde achterliggende afnemers hebben geen vrije leverancierskeuze. Ook ontberen zij de (sociale) openbaredienstverplichtingen, zoals de bescherming tegen afsluiting en de voorgeschreven “drop-procedure” (= de procedure die de leverancier moet volgen vooraleer hij een klant opzegt), want deze verplichtingen rusten niet op de beheerder van een privé-distributienet.

Vaak rijst de vraag naar de grens tussen toegelaten en niet-toegelaten vorm. Hierna een aantal criteria die ons inziens mogelijks een rol kunnen spelen bij de kwalificatie als toegelaten, dan wel niet-toegelaten vorm van privé-distributienet:

Toegelaten	Niet-toegelaten
woongelegenheden is eigendom van uitbater recreatiedomein	woongelegenheden (woning, bungalow, stacaravan, ...) is eigendom van particuliere eigenaar, waarbij grond eigendom is van eigenaar, dan wel heeft die eigenaar een opstalrecht ⁵⁴
er is een onthaal- en informatiecentrum	

⁵⁴ geïnspireerd op Nederlands systeem, dat zich baseert op de “Wet WOZ”: de Wet waardering onroerende zaken

er is een aanbod van ontspanningsdiensten: voorbeelden: verhuur fietsen, animatie, sportinfrastructuur	er is geen enkele vorm van gemeenschappelijke faciliteiten
de woongelegenheden zijn op zich onvoldoende zelfstandig: geen eigen sanitair (er is gedeeld sanitair op het domein), geen eigen kookgelegenheid (er is eetgelegenheid op domein)	

Als het net op een recreatiedomein een niet-toegelaten privé-distributienet betreft, moet het geregulariseerd worden door de overdracht van het beheer van het net aan de distributienetbeheerder, waardoor het deel gaat uitmaken van het distributienet⁵⁵. Dit moet gebeuren binnen redelijke termijn zodra een bewoner, of een leverancier op vraag van en voor rekening van een bewoner, zijn rechten wil uitoefenen. Zodra dus een bewoner zijn wens uit een eigen leverancier te kunnen kiezen, de sociale bescherming wil genieten die hij als afnemer op het distributienet zou genieten, enz., moet de uitbater van het domein (die beheerder van het privé-distributienet is) alles in het werk te stellen voor de regularisatie van zijn net. Dit komt neer op het in gang zetten van de procedure tot overname van het distributienet van het domein door de distributienetbeheerder. Hij neemt in dat geval dan ook zo snel mogelijk contact op met de betrokken netbeheerder.

Het komt erop neer dat het privé-distributienet zal moeten bijgewerkt, of zo nodig totaal vervangen worden, opdat het zou voldoen aan alle eisen waaraan een distributienet moet voldoen. Er moeten ook meters geplaatst worden. De netbeheerder zal hiervoor mogelijks ook de vereiste zakelijke rechten (erfdienstbaarheden) met betrekking tot het terrein moeten verkrijgen. Zoals ook bij aanleg van een net in een nieuwe verkaveling, een deel van de kosten ten laste zijn van de initiatiefnemer, zullen ook in dit geval kosten doorgerekend worden aan de uitbater. Uiteraard moet, ten slotte, het terrein ook toegankelijk zijn voor de distributienetbeheerder: er moet te allen tijde toegang tot het domein door de netbeheerder nodig en mogelijk zijn, gelet op diens verantwoordelijkheden. Eén en ander zou via (aansluitings)overeenkomst geregeld moeten worden tussen de exploitant van het domein en de netbeheerder van het net waarop het privé-distributienet aangesloten is.

Het is dan ook duidelijk dat de regularisatie van dergelijke privé-distributienetten op middellange termijn moet gezien worden.

In tussentijd, dus vooraleer het net geregulariseerd is, geldt het feit dat de relatie tussen de afnemers op het recreatiedomein enerzijds, en de uitbater ervan anderzijds, een louter privaatrechtelijke relatie is.

⁵⁵ Conform art. 15.3.5/2 van het Energiedecreet, zie punt 4.8

5 Directe lijnen en leidingen

5.1 Europees kader

5.1.1 Directe lijnen - elektriciteit

Een directe lijn wordt in de Vierde Elektriciteitsrichtlijn gedefinieerd als: *“een elektriciteitslijn die een geïsoleerde opwekkingslocatie met een geïsoleerde afnemer verbindt, of een elektriciteitslijn die een producent en een leverancier met elkaar verbindt om hun eigen vestigingen, dochterondernemingen en afnemers direct te bevoorraden”* (art. 2).

De Vierde Elektriciteitsrichtlijn (art. 7) bepaalt verder dat de lidstaten maatregelen moeten nemen om het mogelijk te maken dat:

a) alle op hun grondgebied gevestigde producenten en leveranciers, hun eigen vestigingen, dochterondernemingen en afnemers via een directe lijn kunnen leveren zonder onderworpen te zijn aan onevenredige administratieve procedures of kosten;

b) alle individuele of collectieve afnemers die op hun grondgebied gevestigd zijn, via een directe lijn kunnen worden bevoorrad door producenten en leveranciers.

De mogelijkheid van elektriciteitslevering via een directe lijn moet de mogelijkheid tot het sluiten van een leveringscontract (en dus de vrije leverancierskeuze / derdentoegang) evenwel onverlet laten (art. 7, (3)). Ook wordt bepaald dat de lidstaten de aflevering van een vergunning voor de aanleg van een directe lijn afhankelijk kunnen stellen van een weigering van toegang tot het distributienet, of van de opstart van een geschillenbeslechtsprocedure. De aanleg van een directe lijn kan worden geweigerd als dit de rechten op openbaardienstverplichtingen schendt.

5.1.2 Directe leidingen - aardgas

Een directe leiding wordt in de Derde Aardgasrichtlijn (art. 2, 18°) gedefinieerd als *een aardgaspijpleiding ter aanvulling van het stelsel van systemen.*

De Derde Aardgasrichtlijn (art. 38) bepaalt verder dat de lidstaten maatregelen moeten nemen om het mogelijk te maken dat:

a) de op hun grondgebied gevestigde aardgasbedrijven via een directe leiding kunnen leveren aan de in aanmerking komende afnemers, en

b) elke in aanmerking komende afnemer die op hun grondgebied gevestigd is, via een directe leiding kan worden bevoorrad door een producent en door een aardgasbedrijf.

Als een toestemming door de lidstaat vereist is voor de aanleg of exploitatie van directe leidingen, moet de lidstaat daartoe objectieve, transparante en niet-discriminerende criteria vaststellen.

Ook hier (net als bij directe lijnen) wordt bepaald dat de lidstaten de aflevering van een vergunning voor de aanleg van een directe leidingen afhankelijk kunnen stellen van een weigering van toegang tot het distributienet, of van de opstart van een geschillenbeslechtsprocedure.

5.1.3 Ratio legis

In de Europese richtlijnen⁵⁶ vinden de bepalingen met betrekking tot directe lijnen en directe leidingen hun oorsprong in de nood aan **bevoorradingzekerheid**. Het belangrijke recht op toegang tot de distributienetten (*third party access - TPA*) impliceert het vermijden van het ontstaan van parallelle netten, zoals ook directe lijnen, maar in de gevallen waarin de toegang tot de netten voor een afnemer niet mogelijk is, of geweigerd wordt (en voor deze toegang is aansluiting vereist) moet een alternatief gevonden worden voor de afnemer die energie wenst af te nemen, om zijn bevoorrading te verzekeren. In dergelijk geval is het, met de bevoorradingzekerheid voor ogen, voor de hand liggend dat de aanleg van een directe lijn/leiding als alternatief mogelijk gemaakt wordt. De aanleg van een directe lijn/leiding is dus, minstens in oorsprong, een alternatief voor de toegang tot (via aansluiting op) het publieke net, waarbij de toegang tot het publieke net het principe is, en de aanleg van een directe lijn de uitzondering.

In de Vierde Elektriciteitsrichtlijn, deel van het 'Clean Energy for all Europeans'-pakket, wordt benadrukt dat consumenten in staat moeten zijn om door henzelf opgewekte elektriciteit te verbruiken.

“Er bestaat echter wettelijke en handelsbarrières, bijvoorbeeld [...] verplichtingen om zelf opgewekte elektriciteit in het energiesysteem in te voeren [...]. Dergelijke obstakels die consumenten ervan weerhouden zelf elektriciteit op te wekken en de door henzelf opgewekte elektriciteit te verbruiken, [...] moeten worden weggenomen, terwijl ervoor moet worden gezorgd dat dergelijke consumenten wel voldoende bijdragen aan de systeemkosten.”⁵⁷

Daarmee is Europeesrechtelijk niet geponereerd dat de aanleg van directe lijnen moet worden aangemoedigd, maar wel dat barrières voor verbruik van zelf opgewekte elektriciteit moeten worden weggenomen. De Vlaamse decreetgever versoepelde alvast de criteria voor de aanleg van directe lijnen: de criteria aan de hand waarvan een aanvraag tot toelating moest worden beoordeeld, werden geschrapt, en in de plaats daarvan kwamen enkele -limitatieve-weigeringsronden.

5.2 Definities

Een **directe lijn** wordt in het Energiedecreet gedefinieerd als *een elektriciteitslijn met een nominale spanning die gelijk is aan of minder is dan 70 kilovolt, die een productie-installatie met een afnemer verbindt*⁵⁸.

Deze definitie wijkt af van deze uit het EU-recht omwille van volgende redenen:

Artikel 2 (15) van de Derde Elektriciteitsrichtlijn definieert directe lijn als volgt: “Een elektriciteitslijn (of geheel van elektriciteitslijnen) die een geïsoleerde productielocatie met een geïsoleerde afnemer verbindt, of een elektriciteitslijn die een elektriciteitsproducent en een elektriciteitsleverancier met elkaar verbindt om hun eigen vestigingen, dochterondernemingen en in aanmerking komende afnemers direct te bevoorraden.”. De Europese regelgever ziet als directe lijn dus de verbinding tussen producent en afnemer. Dit is een verbinding die door een private partij, en dus niet door de distributienetbeheerder, wordt aangelegd. Dit kan gaan om een lijn die

⁵⁶ Vierde Elektriciteitsrichtlijn en Derde Aardgasrichtlijn

⁵⁷ Overweging 42 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn

⁵⁸ Art. 1.1.3, 26° van het Energiedecreet

al dan niet een connectie met het distributienet heeft: de mogelijkheid van connectie met het net wordt niet uitgesloten.

De definitie voor directe lijn neemt bewust niet de Europese definitie over. Dit omdat deze definitie niet duidelijk is en het is niet aangewezen om een regelgeving op te bouwen rond onduidelijke termen. Waarom bijvoorbeeld, in de Europese definitie van directe lijn, het onderscheid gemaakt wordt tussen enerzijds connectie met het net, en anderzijds niet (cfr. woordgebruik ‘geïsoleerd’), zonder dat daar gevolgen aan verbonden worden, is totaal onduidelijk. Aangezien het onderscheid tussen een geïsoleerde producent en een geïsoleerde afnemer enerzijds, en de overige in de definitie beschreven situaties, blijkbaar geen enkel belang heeft, wordt een vereenvoudigde definitie voorgesteld, die wel de bedoeling heeft dezelfde inhoud te hebben.

Omdat de Europese definitie niet alleen omslachtig is, maar ook een onduidelijke draagwijdte heeft en daarmee tot rechtsonzekerheid kan leiden, werd vooral gezocht naar wat de Europese regelgever ermee trachtte te bedoelen, om daarna enkel dit weer te geven in de definitie die in het Energiedecreet zal worden weergegeven. De essentie van de definitie lijkt alleen maar te zijn dat een directe lijn een lijn is tussen producent en afnemer.⁵⁹

Een directe lijn kan al dan niet een verbinding met het publieke net hebben. Als noch producent, noch afnemer(s) verbonden zijn met een net, is sprake van eilandwerking.

Een **directe leiding** wordt in het Energiedecreet gedefinieerd als *elke leiding voor aardgasdistributie die geen deel uitmaakt van een aardgasdistributienet*⁶⁰. De Vlaamse definitie ligt dus in de lijn met de definitie uit de Derde Aardgasrichtlijn.

5.3 Begrip ‘eigen site’

Het Energiedecreet bepaalt de mogelijkheid tot aanleg en beheer van directe lijn, en de modaliteiten daarvan⁶¹.

De aanleg en het beheer van een directe lijn of een directe leiding die de grenzen van de eigen site niet overschrijdt om elektriciteit of aardgas te leveren, is altijd toegelaten. De situaties die hier bijvoorbeeld gevat worden, betreffen bijvoorbeeld de installatie van fotovoltaïsche panelen op het dak van zijn eigen woning of (bedrijfs)gebouw.

De aanleg en het beheer van een directe lijn of een directe leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt om elektriciteit of aardgas te leveren, is alleen toegestaan na een voorafgaande toelating van de VREG.

Het begrip “eigen site” vormt in de regulering van de aanleg van directe lijnen en leidingen dus een cruciaal begrip: het zorgt voor een onderscheid tussen de nood aan loutere melding, dan wel toelating, en dit heeft op zijn beurt dan weer implicaties wat betreft de heffingsplicht (zie verder 5.8).

⁵⁹ MvT bij VI.Decr. 8 juli 2011 houdende de wijziging van de wet van 10 maart 1925 op de elektriciteitsvoorziening en het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de omzetting van de Richtlijn 2009/72/EG en de Richtlijn 2009/73/EG, *Parl.St.* VI. Parl. 2010-2011, nr. 1147/1, (3) 4-5.

⁶⁰ art. 1.1.3, 27° van het Energiedecreet

⁶¹ art. 4.5.1. van het Energiedecreet

“Eigen site” is het kadastrale perceel of de aansluitende kadastrale percelen van dezelfde natuurlijke persoon of rechtspersoon als eigenaar, erfpachter, opstalhouder of concessiehouder⁶².

Er is dus sprake van ‘eigen site’ als cumulatief aan volgende voorwaarden voldaan is:

- a) één (1) (rechts- of natuurlijke) persoon
- b) beschikt over volgende zakelijke rechten: eigendom, erfpacht, opstal of concessie
- c) op een kadastraal perceel, dan wel aaneensluitende kadastrale percelen

Een (rechts- of natuurlijke) persoon heeft dus altijd het recht (zonder toelating van de VREG) om een directe lijn aan te leggen en uit te baten op het perceel of de aaneensluitende percelen waarvan hij eigenaar, erfpachter, opstalhouder of concessiehouder⁶³ is.

De definitie van “eigen site” werd gewijzigd bij decreet van 16 november 2018. Tot dan was het beperkt tot de aansluitende kadastrale percelen die toebehoren tot eenzelfde, eigenaar, opstalhouder of concessiehouder. De decreetgever oordeelde dat de erfpachter daarbij ontbrak, en bij wijziging van het Energiedecreet bij decreet van 16 november 2018 werd ‘erfpachter’ toegevoegd aan de definitie van het begrip ‘eigen site’. Een nadere toelichting werd hierbij niet verschaft. Het vruchtgebruik werd niet opgenomen, omdat dit een persoonsgebonden en tijdelijk recht is⁶⁴

Gezien de talloze vragen over de invulling van het begrip ‘eigen site’, achten we het opportuun mee te geven hoe we dit begrip in de praktijk, binnen de marge van de decretale definitie en bepalingen, toepassen.

5.3.1 ligging van de directe lijn: begin- en eindpunt

Het Energiedecreet bepaalt dat de ligging van de directe lijn, al dan niet met overschrijding van de eigen site, bepalend is voor de toepasselijke procedure (meldingsplicht dan wel toelatingsvereiste). Enkel de directe lijn blijkt dus te worden beschouwd, niet de installaties van de producent of de afnemer. Bij beoordeling van de ligging van de directe lijn kunnen o.i. dan ook enkel de kadastrale percelen beschouwd worden waarop die directe lijn gesitueerd is.

Dan rijst vervolgens de vraag waar het begin- en eindpunt van deze lijn te situeren is. Gezien de definitie van het begrip ‘directe lijn’ (... die een productie-installatie met een afnemer verbindt...) gaat het o.i. om de lijn tussen het punt waarop de directe lijn met de productie-installatie verbonden wordt, enerzijds, en het punt waarop de directe lijn met de afnemer verbonden wordt, anderzijds⁶⁵. Waar dit punt technisch gelegen is, kan technisch verschillende vormen aannemen, en zal dus mogelijk geval per geval beoordeeld moeten worden.

⁶² art. 1.1.3, 30°/1 Energiedecreet zoals gewijzigd bij decreet van 16 november 2018 houdende diverse bepalingen inzake energie, B.S. 14 december 2018

⁶³ Aangezien het handelt om concessie op een stuk grond (kadastraal perceel), is duidelijk dat de decreetgever de domeinconcessie, en niet andere vormen van concessie beoogt. De domeinconcessie is het tijdelijke toelating om gebruik te maken van een gedeelte van het openbaar domein. De overheid kan de overeenkomst eenzijdig beëindigen voor het algemeen belang.

⁶⁴ Zo blijkt uit de nota aan de Vlaamse regering van 20 juli 2018 bij het ontwerp van decreet houdende diverse bepalingen van energie, p. 2 (zie [VR 2018 2007 DOC.0898 1](#))

⁶⁵ In de vorige mededeling MEDE-2017-01 oordeelden we nog dat de percelen waarop de productie-installatie en de afnemer gesitueerd zijn, tevens tot de betrokken percelen behoorden. Gelet op de verwoording van de definitie is het thans beschreven interpretatie, nl. de lijn tussen producent en afnemer, meer conform deze definitie.

5.3.2 kadastraal perceel – openbare weg

Openbare wegen hebben meestal geen kadastraal nummer; het betreffen meestal ongenummerde percelen. Hetzelfde geldt voor bijvoorbeeld waterlopen. Ongenummerde percelen zijn geen kadastrale percelen, want elk kadastraal perceel draagt per definitie een kadastraal perceelnummer waarmee het kadastraal geïdentificeerd kan worden, waarmee het opgenomen kan worden in de alfanumerieke database en waardoor er een kadastraal inkomen aan kan worden toegekend.

Als dergelijk ongenummerd, niet-kadastraal perceel betrokken is/overschreden wordt, kan geen sprake zijn van ‘aansluitende kadastrale percelen’.

Daar waar openbare wegen wél een kadastraal nummer zouden hebben, en dus toch een kadastraal perceel zouden zijn, kan wel sprake zijn van aaneensluitende kadastrale percelen. Dan rest enkel na te gaan of de betrokken aaneensluitende kadastrale percelen allen in handen van dezelfde zakelijke gerechtigde zijn conform de definitie ‘eigen site’. Dit zal normaal gezien niet het geval zijn, onder meer gelet op het feit dat, o.i. het recht moet gelden op het geheel van het perceel (zie punt 5.3.5).

5.3.3 Objectieve, niet persoonsgebonden kwalificatie van ‘eigen site’

Art. 4.5.1 van het Energiedecreet bepaalt dat de aanleg en het beheer van een directe lijn of een directe leiding die de grenzen van de eigen site niet overschrijdt om elektriciteit of aardgas te leveren, altijd toegelaten is. De beheerder van dergelijke directe lijn of directe leiding moet de ingebruikname en de ligging daarvan melden.

“Eigen site” is het kadastrale perceel of de aansluitende kadastrale percelen van dezelfde natuurlijke persoon of rechtspersoon als eigenaar, erfpachter, opstalhouder of concessiehouder⁶⁶.

Hoewel mogelijks de bedoeling van de decreetgever, blijkt uit de decreettekst zelf geen onbetwistbare link tussen het zakenrechtelijk statuut van de betrokken kadastrale percelen, enerzijds, en de beheerder van de directe lijn op deze percelen, anderzijds. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de Waalse regeling waarbij een directe lijn toelaatbaar is als de aanvrager de houder van de zakelijke rechten op de site en de directe lijn⁶⁷.

5.3.4 Mogelijkheid van combineren van zakelijke rechten

De decreetgever verschaft geen duidelijkheid met betrekking tot de mogelijkheid van de combinatie van verschillende soorten van de vermelde rechten, in handen van eenzelfde persoon. We gaan ervan uit dat het niet relevant is of al dan niet verschillende rechten op de site gecombineerd worden.

5.3.5 Zakelijke rechten op geheel van perce(e)l(en)

Hoewel de combinatie van verschillende soorten zakelijke rechten op aaneensluitende percelen o.i. mogelijk is, geldt o.i. wél dat dat de persoon die zakelijke rechten op de betrokken aaneensluitende

⁶⁶ art. 1.1.3, 30°/1 Energiedecreet zoals gewijzigd bij decreet van 16 november 2018 houdende diverse bepalingen inzake energie, B.S. 14 december 2018

⁶⁷ “...lorsque le demandeur est titulaire de droits réels sur ledit site et la ligne pendant la durée réelle d'amortissement de l'installation de production”, art. 4, § 2/1 van het Besluit van de Waalse Regering betreffende de directe elektriciteitslijnen, B.S. 6 oktober 2015

kadastrale percelen in handen heeft, deze rechten heeft op de gehele percelen, niet op delen van kadastrale percelen (zie hiertoe voorbeeld 5).

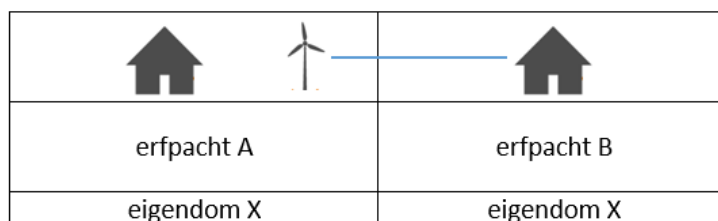
De definitie 'eigen site' heeft het immers over de aansluitende kadastrale percelen van dezelfde persoon, en niet over *delen van* percelen van dezelfde persoon. Uit het begrip 'eigen' in 'eigen site' blijkt ook de wil van decreetgever om het plaatsen van een directe lijn van of naar het naastliggende perceel (dus van de buur) -waarvoor uiteraard de nodige (zakelijke) rechten op een deel van dat perceel verkregen worden-, te beschouwen als een directe lijn die de eigen site overschrijdt.

Enkele voorbeelden om dit te verduidelijken:

VOORBEELD 1

Twee of meer aaneensluitende kadastrale percelen in eigendom van eenzelfde persoon X, maar exploitatierechten (zoals erfpacht, concessie, of opstal) op de percelen zijn in handen van verschillende personen A en B.

Het betreft een directe lijn op eigen site, aangezien de aaneensluitende kadastrale percelen in handen zijn van dezelfde eigenaar. Zie punt. 5.3.3

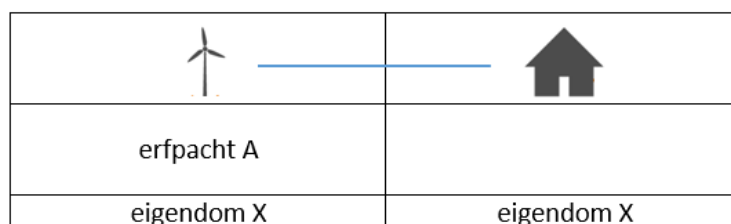

VOORBEELD 2

Twee of meer aaneensluitende kadastrale percelen in handen (eigendom, concessie, erfpacht) van één en eenzelfde persoon X. Voor de oprichting van een productie-installatie is een perceel in erfpacht of opstal gegeven aan een derde A (producent).

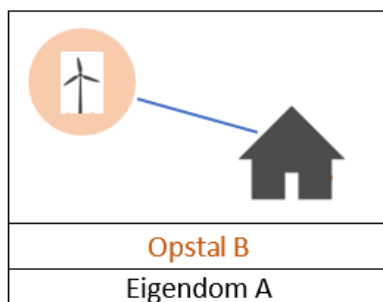
Dit maakt het mogelijk dat het bedrijf X, op zijn eigen bedrijfssite, een derde exploitant A aantrekt voor exploitatie van een productie-installatie op zijn eigen site, en hiertoe deze derde een zakelijk recht op de bedrijfssite verleent. We gaan ervan uit dat de decreetgever beoogde dat deze situatie, ondanks de verleende rechten van een derde op de eigendom, blijvend als 'eigen site' beschouwd moet worden.

Het betreft een directe lijn op eigen site, aangezien de aaneensluitende kadastrale percelen in handen zijn van dezelfde eigenaar.

VOORBEELD 3

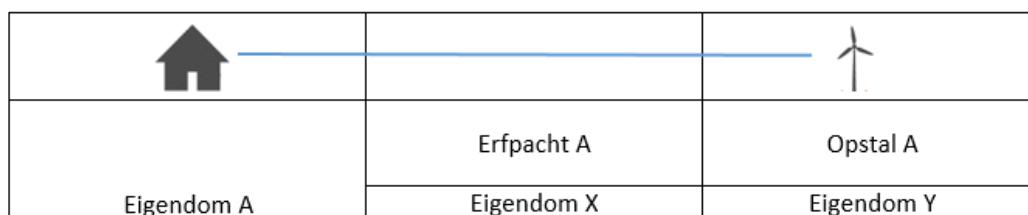
Een kadastraal perceel in eigendom van A. Opstalrecht in hoofde van B voor plaatsing productie-installatie op dat perceel. Dit voorbeeld ligt in de lijn van voorbeeld 2. De directe lijn is op eigen site gesitueerd.

VOORBEELD 4

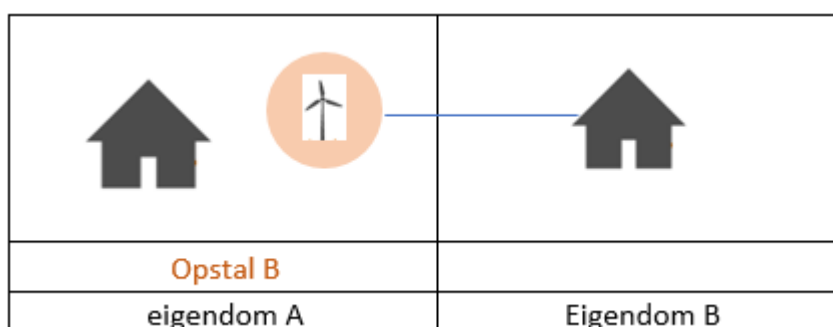
Twee of meer aaneensluitende kadastrale percelen zijn in eigendom van verschillende eigenaars (A, X en Y), maar één en dezelfde persoon A heeft op al deze percelen, in hun totaliteit, rechten zoals vermeld in de definitie van 'eigen site': eigendom, concessie, erfpacht en/of opstal.

De directe lijn is op eigen site gesitueerd, aangezien de aaneensluitende kadastrale percelen in handen zijn van eenzelfde persoon, meer bepaald: A, die verschillende zakelijke rechten, op (het geheel van) de betrokken percelen combineert.

VOORBEELD 5

Twee aaneensluitende kadastrale percelen, het ene in eigendom van A, het andere in eigendom van B. B wenst een productie-installatie te plaatsen op eigendom van A. Daartoe verleent A een recht van opstal aan B op een deel van zijn perceel: zowel voor plaatsing van de productie-installatie zelf (klassieke opstal), als voor de elektrische lijn (opstal op de ondergrond).

Hoewel het o.i. mogelijk is om verschillende zakelijke rechten op de verschillende betrokken, aaneensluitende percelen te combineren (zie punt 5.3.4), is hier geen sprake van een directe lijn gesitueerd op 'eigen site' omdat er geen sprake is van aaneensluitende kadastrale percelen (zie punt 5.3.5).

Tot vóór de wijziging van de Opstalwet door de Programmawet van 25 april 2014 was enkel opstal mogelijk voor opstallen. In dit voorbeeld dus enkel voor het deel op het perceel van A waarop de windmolen wordt geplaatst. Zelfs al wordt daartoe een kadastraal deelperceel op het kadastraal perceel van A gecreëerd (in schema: de cirkel rond de windmolen), dit resulteert niet in een situatie van aaneensluitende kadastrale percelen in handen van dezelfde persoon (B).

Sinds de wijziging van de Opstalwet door de Programmawet van 25 april 2014 is ook een opstalrecht mogelijk voor de ondergrond. B kan dus een opstalrecht verwerven op de ondergrond van het deel van perceel van A waar de directe lijn zich zal situeren. Dit resulteert in de mogelijkheid van het verwerven van een opstalrecht op dat deel van perceel in eigendom van A: een strook (onder)grond tussen de productie-installatie en de grond in eigendom van B.

Als in die zin een kadastraal deelperceel op het kadastraal perceel van A gecreëerd zou worden, zou dit resulteren in een situatie van aaneensluitende kadastrale percelen in handen van dezelfde persoon (B). Echter, voor zones in de ondergrond worden geen kadastrale percelen gecreëerd. In het gegeven voorbeeld (zie schema) wordt dus geen afzonderlijk kadastraal perceel gecreëerd voor het opstalrecht voor B op de strook (onder)grond op perceel van eigenaar A, voor de aanleg van de leiding in de ondergrond. Dit betekent dat er geen aparte kadastrale identificatie is voor het deel van de grond waarop de opstalrechten op de ondergrond verleend worden⁶⁸. Bijgevolg leidt deze configuratie niet tot een ligging van de directe lijn op aaneensluitende kadastrale percelen van dezelfde persoon als eigenaar, erfpachter, opstalhouder of concessiehouder, en zijn de grenzen van de eigen site dus overschreden.

5.4 Directe lijn of leiding op 'eigen site' - melding

De aanleg en het beheer van een directe lijn of directe leiding die de grenzen van de eigen site niet overschrijdt, is altijd toegelaten⁶⁹.

De beheerder van de directe lijn of leiding die gesitueerd is op de 'eigen site', en aangelegd wordt na 1 januari 2019, moet dit wel binnen de dertig dagen volgend op de ingebruikname van die directe lijn of leiding **melden**⁷⁰. Deze melding gebeurt bij de netbeheerder op wiens net de afnemer van die directe lijn of leiding is aangesloten⁷¹.

⁶⁸ Dit blijkt uit informatie van de Algemene Administratie Patrimoniumdocumentatie. Bij het registreren van het opstalrecht zal (enkel) een melding geplaatst worden op het bronperceel zodat duidelijk is dat er op een deel van dat perceel opstalrechten op de ondergrond gelden. Om duidelijk te maken over welk deel van het bronperceel het gaat, kan verwezen worden naar bijvoorbeeld een landmeterplan waarop deze zone aangeduid is.

⁶⁹ art. 4.5.1, §1, 1ste lid Energiedecreet

⁷⁰ dit is nieuw sinds 1 januari 2019

⁷¹ art. 4.5.1, §1, 2de lid Energiedecreet

Hiertoe moet, volgens het Energiedecreet, een meldingsformulier beschikbaar zijn op de website. Voor de melding van directe lijnen m.b.t. zonnepanelen, waarvan de afnemer aangesloten is op het elektriciteitsdistributienet, is er een webformulier beschikbaar op de website van Fluvius. Andere directe lijnen die bij de elektriciteitsdistributienetbeheerder gemeld moeten worden, kunnen gemeld worden via het klantenkantoor of de accountmanagers voor grote decentrale productie.

De melding moet uitzonderlijk bij de VREG gebeuren als er sprake is van een eilandwerking (met andere woorden indien er geen aansluiting is op een net). Dit gebeurt via een meldingsformulier op de website van de VREG: <https://www.vreg.be/nl/meldingsformulier-directe-lijn-directe-leiding>

In geval van melding bij de netbeheer, zal deze nagaan of er geen sprake is van een verbinding van een productie-installatie met 2 afnemers, die elk hun eigen toegangspunt tot het net hebben, aangezien dit een verbinding van installaties creëert (van de afnemers) achter verschillende toegangspunten.

Dergelijke aansluitingsconfiguratie is immers enkel mogelijk mits toestemming van de netbeheerder. Zie hiertoe artikel 2.2.43 van het Technisch Reglement Distributie Elektriciteit (TRDE)⁷²:

Installaties gelegen achter verschillende toegangspunten mogen zonder expliciete toestemming van de elektriciteitsdistributienetbeheerder op geen enkele manier met elkaar verbonden worden.

Hetzelfde geldt voor aansluitingen op het plaatselijk vervoernet van elektriciteit: in dat geval moet uiteraard de toestemming van de beheerder van dát net (Elia) verkregen worden. Zie art. III.4.1.3 van het Technisch Reglement Plaatselijk Vervoer.

Dergelijke verbinding creëert immers technische problemen en veiligheidsrisico's. Onder punt 5.5.3, A wordt hier concreet op ingegaan.

Sancties niet-melding

Het niet-uitvoeren van een meldingsverplichting is een vorm van energiefraude⁷³. De netbeheerder kan de toevoer van elektriciteit of aardgas afsluiten naar aanleiding van een vaststelling dat een directe lijn werd geïnstalleerd zonder dat deze gemeld werd⁷⁴, en dit met het oog op de regularisatie van de aansluiting of de meetinstallatie door de netgebruiker. De kosten die hieraan gelinkt zijn, zijn ten laste van de netgebruiker⁷⁵.

De VREG kan ook een administratieve boete⁷⁶ opleggen wegens het niet-naleven van de meldingsplicht, gezien dit een inbreuk op het Energiedecreet is.

5.5 Directe lijn of leiding buiten 'eigen site' - toelating

⁷² Versie 20 september 2019. In de versie van 2015 betrof dit artikel III.5.1.3.

⁷³ Art. 1.1.3, 40°/1 Energiedecreet

⁷⁴ Art. 5.1.2, lid 1 Energiedecreet

⁷⁵ Art. 5.1.2, lid 2 Energiedecreet

⁷⁶ Art. 13.3.1 en 13.3.2 Energiedecreet

5.5.1 Aanvraag

Als een directe lijn of directe leiding de grenzen van de eigen site overschrijdt (i.e. 'buiten de eigen site gesitueerd'), is een voorafgaande **toelating** van de VREG vereist⁷⁷.

De VREG stelt hiervoor een aanvraagformulier ter beschikking dat terug te vinden is op volgende webpagina: <https://www.vreg.be/nl/toelatingsformulier-directe-lijn-directe-leiding>.

5.5.2 Procedure toelating

Na het ontvangen van de aanvraag zal de VREG eerst en vooral het advies inwinnen van de netbeheerder in wiens geografisch gebied de directe lijn of leiding gelegen is.

De netbeheerder heeft **15 dagen** om het advies over te maken aan de VREG. In dit advies zal de netbeheerder de vier mogelijke weigeringsgronden⁷⁸ onderzoeken.

De VREG beslist dan over de toelating binnen een termijn van **60 dagen** nadat hij de aanvraag heeft ontvangen. De VREG zal eveneens de vier⁷⁹ weigeringsgronden analyseren en het advies van de netbeheerder aftoetsen.

De beslissing (toelating of weigering) zal meegedeeld worden aan de aanvrager en zal daarna gepubliceerd worden op de website van de VREG. De directe lijn wordt ook opgenomen in de lijst van toegelaten directe lijnen, die op de website van de VREG is gepubliceerd⁸⁰.

5.5.3 Beoordeling aanvraag - weigeringsgronden

Conform het gewijzigde Energiedecreet kan de VREG, sinds 1 januari 2019, de toelating van een aanvraag tot aanleg van een directe lijn buiten eigen site enkel weigeren in volgende gevallen:

- Installaties gelegen achter verschillende toegangspunten worden met elkaar verbonden;
- De rechten van afnemers worden niet gewaarborgd;
- Er is niet voldaan aan de toelatingsvoorwaarden bepaald door de Vlaamse regering;
- De veiligheid van het net van de netbeheerder komt aantoonbaar in het gedrang;

In onderstaande titels zal elke weigeringsgrond toegelicht worden.

A. Eerste weigeringsgrond - Installaties achter verschillende toegangspunten worden met elkaar verbonden

Artikel 2.2.43 TRDE (art. 7.2.4 TRDG)⁸¹ bepaalt: *“Installaties gelegen achter verschillende toegangspunten mogen zonder expliciete toestemming van de distributienetbeheerder op geen enkele manier met elkaar verbonden worden.”* Een gelijkaardige bepaling is opgenomen in artikel III.4.1.3 van het Technisch Reglement Plaatselijk Vervoernet (TRPV).

⁷⁷ art. 4.5.1, §2 Energiedecreet, dat geldt sinds inwerkingtreding op 26 augustus 2011 van het VI.Decr. 8 juli 2011 houdende de wijziging van de wet van 10 maart 1925 op de elektriciteitsvoorziening en het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de omzetting van de Richtlijn 2009/72/EG en de Richtlijn 2009/73/EG, BS 16 augustus 2011

⁷⁸ Vermeld in art. 4.5.1, §2, 3de lid Energiedecreet, zie verdere bespreking

⁷⁹ Enkel bij bestaande productie-installaties zijn er 6 voorwaarden, zie titel 4.3.5. van deze mededeling.

⁸⁰ Op grond van art. 4.5.1, §2, 6de lid Energiedecreet

⁸¹ TRDE en TRDG in versie van 20 september 2019. In de versie van 2015 betrof dit in beide reglementen artikel III.5.1.3.

Installaties die een toegangspunt hebben tot het net, mogen dus in principe niet onderling verbonden zijn, behoudens als toestemming verkregen wordt van de netbeheerder.

De (achterliggende) verbinding van installaties die elk een toegangspunt voor *afname* hebben, vormt echter altijd een probleem; de vereiste toestemming van de netbeheerder is dan ook moeilijk te verkrijgen, behoudens in geval van innovatieve concepten die met de netbeheerder moeten worden doorgesproken.

Wat geen probleem vormt, is de situatie waarbij er, op eenzelfde aansluiting, voor een productie-installatie een toegangspunt voor *injectie*, en voor een verbruiksinstallatie een toegangspunt voor *afname* is.

Voorbeelden hiervan:

- Zowel de productie-installatie als de daarmee via directe lijn te verbinden verbruiksinstallatie heeft elk een eigen, aparte aansluiting tot het net. Dit betekent dat beide installaties (zowel de productie- als de verbruiksinstallatie) een eigen toegangspunt voor afname hebben, want aan elke aansluiting wordt minstens een toegangspunt voor afname toegekend⁸². De directe lijn verbindt deze installaties.
- Een appartementsgebouw heeft 1 aansluitingspunt, maar meerdere aansluitingen met telkens daarop toegangspunten voor afname (nl. voor elke appartement + gemeenschappelijke delen). Het koppelen van een productie-installatie met verschillende appartementen, en dus verschillende toegangspunten voor afname, is het achterliggend verbinden van de toegangspunten voor afname van ieder appartement.

Praktisch gevolg hiervan is dat er, behoudens toestemming van de netbeheerder, slechts 1 aansluiting tot het net kan zijn voor installaties die elektrisch met elkaar verbonden zijn of worden.

De VREG zal bijgevolg, telkens een aanvraag voorligt, nagaan of er al dan niet sprake is van de onderlinge verbinding van installaties achter verschillende toegangspunten, zoals hiervoor uiteengezet. Als er onderlinge verbinding is, en geen toestemming voor dit 'doorverbinden' van de netbeheerder voorligt (of verkregen wordt in het kader van het advies dat sowieso ingewonnen wordt), zal de VREG de directe lijn op deze grond moeten weigeren⁸³.

De redenen voor het principiële verbod, beschreven in de technische reglementen, zijn technisch van aard:

- Aanraking van geleiders onder spanning

De onderlinge verbinding van installaties van netgebruikers stelt vooreerst een ernstig veiligheidsprobleem op het vlak van de beveiliging tegen aanraking van geleiders onder spanning.

De netbeheerder moet de zekerheid hebben dat hij spanningsloos kan werken aan de aansluiting en daarom mag er geen ongekennde voedingsbron zijn stroomafwaarts van het toegangspunt. Indien toegangspunten onderling elektrisch verbonden zijn, moeten er procedures worden uitgewerkt om de veiligheid van het personeel van de netbeheerder bij operaties te allen tijde te verzekeren.

⁸² Art. 4.1.1 en 4.1.2 TRDE, voor wat het elektriciteitsdistributienet betreft

⁸³ zie het advies van de VREG van 4 mei 2018: ADV-2018-02, in onze documentendatabank <https://www.vreg.be/nl/documenten-databank>

De onderlinge verbinding van installaties van netgebruikers stelt vervolgens ook een veiligheidsprobleem op het vlak van de beveiliging tegen over- en foutstromen.

Dit veiligheidsrisico bestaat niet enkel in hoofde van de netbeheerder, maar ook in hoofde van de netgebruiker. Een particulier kan er, bij werken in zijn verdeelkast, ten onrechte van uitgaan dat het afschakelen van de automaat ter hoogte van de aansluiting een voldoende maatregel is om veilig en spanningsloos te kunnen werken.

- Beveiliging tegen over- en foutstromen

De beveiliging tegen over- en foutstromen moet correct afgesteld zijn. Deze beveiligingsmaatregelen maken deel uit van het K.B. “Algemeen reglement op de elektrische installaties” (AREI).

Het is niet onmiddellijk duidelijk hoe dit kan worden ondervangen in een situatie waarbij meerdere toegangspunten onderling worden verbonden. De (instellingen van de) beveiligingen moeten in een dergelijk concept rekening houden met alle achterliggende installaties, en bij elke aanpassing aan een ervan worden geverifieerd en in voorkomend geval gewijzigd.

- Niet-beheersbare kringstromen

De grootte van de kringstromen is afhankelijk van technische eigenschappen (impedanties) van binneninstallaties en kan niet door de netbeheerder beheerst worden. De beveiliging van alle netkabels en de binneninstallatie tegen overbelasting en kortsluiting moet in een concept waarbij verschillende installaties met elkaar verbonden worden, herontworpen worden zowel voor de componenten van de netbeheerder als in de binneninstallatie.

- Risico op fase-fase kortsluiting

Voor eenfasige binneninstallaties, elk aangesloten op een andere fase, bestaat bovendien het risico dat verschillende netfasen met elkaar verbonden worden: een fase-fase kortsluiting. Verdeling van de verschillende eenfasige afnemers over verschillende fasen is nochtans een must om de netspanning over de kabels te beheren.

- Complexiteit aarding

Algemeen moeten netgebruikers altijd in een eigen aarding voorzien. Men streeft er steeds naar om de aarding van de netbeheerder maximaal te scheiden van de LS-aarding van de netgebruiker om te vermijden dat er een potentiaaloverdracht plaatsvindt van het distributienet (LS of HS) naar de LS-massa's van de netgebruiker (bv. door een isolatiefout op het HS-net in een distributiecabine). Ook de aarding van de productie-installatie moet om die reden gescheiden zijn van de andere aarding, om te vermijden dat via de productie-installatie aarding met elkaar worden doorverbonden.

Deze weigeringsgrond werd reeds door VREG gehanteerd als criterium in kader van beoordeling van het toenmalige beoordelingscriterium “risico’s inzake veiligheid”, in de vroegere decretale regeling van directe lijnen.

B. Tweede weigeringsgrond - De rechten van afnemers worden niet gewaarborgd

Deze weigeringsgrond wordt niet verder toegelicht in de memorie van toelichting bij het ontwerpdecreet directe lijnen en directe leidingen.

De VREG had evenwel reeds een bestaande praktijk met betrekking tot de invulling van dit criterium als weigeringsgrond en de Vlaamse regering bevestigde dat deze dossierpraktijk op dit punt kan worden gevolgd:

Wat de opmerkingen van de VREG aangaande de weigeringsgronden “de rechten van de afnemers worden niet gewaarborgd” en “veiligheid van het net” betreffen: dit zijn criteria die reeds vandaag als weigeringsgrond voorkomen. De huidige dossierpraktijk kan op dit punt worden gevolgd, [...].⁸⁴

Ter waarborg van de rechten van de afnemer is het nodig dat de *afnemer* de netgebruiker is op het toegangspunt voor afname op de aansluiting.

Dit neemt echter niet weg dat de producent eveneens een eigen toegang tot het net kan hebben. Dit weliswaar niet via een eigen, aparte aansluiting (cfr. ‘Eerste weigeringsgrond’ hiervoor besproken), maar via een toegangspunt voor injectie op dezelfde aansluiting als deze waarop het toegangspunt voor afname zich bevindt.

Voorbeelden van de rechten van de afnemer, die gewaarborgd moeten worden, zijn:

- leverancierskeuze **(1)**
- kwaliteit van dienstverlening bij stroomonderbrekingen
- kwaliteit netspanning
- toezicht door regulator op de hoogte van de hem aangerekende tarieven
- tal van sociale openbardienstverplichtingen die rusten op leverancier en netbeheerder voor huishoudelijke afnemer = ratio legis van art. 4.1.1 TRDE/TRDG **(2)**

Op grond van deze weigeringsgrond kan de VREG beoordelen of de rechten van de afnemers gewaarborgd worden bij aanleg van een directe lijn.

(1) Vrije leverancierskeuze

Het principiële recht op vrije leverancierskeuze is decretaal verankerd⁸⁵: elke afnemer heeft het recht om van elektriciteit of aardgas, naargelang het geval, te kunnen worden voorzien door een leverancier naar keuze.⁸⁶

Gevolg gevend aan artikel 3 (5), a), van de Derde Elektriciteitsrichtlijn en artikel 3 (6), a), van de Derde Aardgasrichtlijn is daaraan toegevoegd dat een leverancierswissel op drie weken gerealiseerd moet worden. De Vierde Elektriciteitsrichtlijn bepaalt dat een leverancierswissel in de toekomst op 24 uur gerealiseerd zal moeten worden.⁸⁷

⁸⁴ Zie nota aan de Vlaamse regering VR 2018 2505 DOC.0507/1BIS, te consulteren op: <https://www.vlaanderen.be/nbwa-news-message-document/document/090135578023996c>

⁸⁵ artikel 4.4.1 van het Energiedecreet

⁸⁶ Zoals bepaald in de Vierde Elektriciteitsrichtlijn: “De lidstaten zien erop toe dat de afnemers vrij zijn om elektriciteit te kopen bij de leverancier van hun keuze en dat alle afnemers vrij zijn om op hetzelfde moment over meer dan één elektriciteitsleveringscontract te beschikken, mits de vereiste aansluit- en meetpunten zijn aangelegd.”

⁸⁷ Artikel 12 Vierde Elektriciteitsrichtlijn: Uiterlijk in 2026 neemt het technische proces van het overstappen op een andere leverancier niet langer dan 24 uur in beslag en is overstappen op elke werkdag mogelijk.

De vrije leverancierskeuze is de tegenhanger van de zogenaamde ‘derdentoeegang’, die inhoudt dat elke leverancier toegang moet hebben tot het net via hetwelk de afnemer van elektriciteit of aardgas wordt beleverd.

Dit is technisch maar mogelijk als de afnemer een *toegangspunt* heeft tot het distributienet, hij in het *toegangsregister* van de netbeheerder gekend is als afnemer en er ‘berichtenverkeer’ kan plaatsvinden. Als afnemer moet men dus de mogelijkheid hebben om, via het net waarop men aangesloten is, beleverd te worden door een leverancier naar keuze.

De vrijheid van leverancierskeuze verhindert níét dat men een contract voor een bepaalde, vaste termijn, met een leverancier kan sluiten, waardoor men zich voor deze termijn aan deze leverancier bindt. Een wissel van leverancier moet echter altijd mogelijk zijn zonder technische, financiële, of andere drempels, en, conform de Europese regelgever, binnen de 3 weken (en in de toekomst binnen 24u).

(2) Apart toegangspunt voor elke woon- en bedrijfseenheid

Elke nieuwe woon- of bedrijfseenheid moet een aparte toegang hebben tot het distributienet.

Dit was voorheen nog, onterecht, beperkt tot elke wooneenheid:

Voor elektriciteit: “Een gebouw dat nieuw aangesloten wordt op het distributienet en dat bestemd is als woning voor natuurlijke personen, moet uitgerust zijn met een individueel toegangspunt voor afname en indien van toepassing een toegangspunt voor injectie (> 10 kVA) per wooneenheid.”⁸⁸

Voor aardgas: “Een gebouw dat nieuw aangesloten wordt op het distributienet en dat bestemd is als woning voor natuurlijke personen, moet uitgerust zijn met een toegangspunt per wooneenheid waar gas afgenomen wordt.”⁸⁹

In het nieuwe TRDE en TRDG⁹⁰ werd dit verruimd: aan elke aansluiting op het distributienet wordt één individueel toegangspunt toegekend per *woon- of bedrijfseenheid, behoudens de uitzonderingen zoals bepaald in art. 4.7.1, §2 van het Energiedecreet (dus behoudens als het handelt over een toegelaten vorm van privé-distributienet). Van dit principe kan wel afgeweken worden door de distributienetbeheerder. De distributienetbeheerders leggen die afwijkingen gemeenschappelijk vast en maken deze bekend via hun websites.*

Dit aparte toegangspunt heeft zijn belang: het garandeert de bescherming van sociale openbaardienstverplichtingen (bvb. de bescherming tegen afsluiting). De rechten die voortvloeien uit de sociale ODV, die rusten op leveranciers en de distributienetbeheerder, heeft men enkel als men een eigen, individueel, toegangspunt tot het distributienet heeft.

Dit eigen toegangspunt tot het distributienet is ook nodig voor het uitoefenen van het recht op vrije leverancierskeuze. Zonder dit recht, waarvan de tegenhanger de ‘derdentoeegang tot het net’ is, kan men als netgebruiker immers niet zijn eigen leverancier kiezen.

Net daarom is het technische voorschrift waarbij een toegangspunt per wooneenheid verplicht is, verruimd, en is dat ook van toepassing op bedrijfseenheden. Immers: elke afnemer moet de rechten als afnemer kunnen uitoefenen, en niet enkel de afnemer-bewoner.

⁸⁸ art. IV.2.1.4, §1 van het TRDE versie 5 mei 2015

⁸⁹ art. IV.2.1.4, §2 van het TRDG versie 5 mei 2015

⁹⁰ art. 4.1.1 van het huidige TRDE en TRDG (= versie 20 september 2019) met betrekking tot de toekenning van toegangspunt

C. Derde weigeringsgrond - Niet voldaan aan de door de Vlaamse regering vastgestelde voorwaarden”

Gezien de Vlaamse regering geen voorwaarden bepaalde, zijn er geen bijkomende weigeringsgronden.

D. Vierde weigeringsgrond - De veiligheid van het net van de netbeheerder komt aantoonbaar in het gedrang

Welke situaties volgens de decreetgever *aantoonbaar de veiligheid van het net in gedrang brengen*, is niet duidelijk. De VREG had reeds een bestaande praktijk met betrekking tot de invulling van dit criterium als beoordelingscriterium (zie advies ADV-2018-02⁹¹). De Vlaamse regering bevestigde dat de huidige dossierpraktijk op dit punt kan worden gevolgd, “al is het de bedoeling dat de VREG dit in elk dossier in concreto toetst en niet op basis van algemene principes”.⁹²

Dit criterium impliceert dus de nood aan het identificeren, door de netbeheerder, van concrete risico’s voor de veiligheid van het net die de aanleg en het beheer van de directe lijn teweeg kunnen brengen. Tevens moet daarbij duidelijk zijn of deze veiligheidsrisico’s ondervangen kunnen worden, en zo ja, mits welke maatregelen.

Enkel als de netbeheerder, in zijn advies, kan motiveren dat de veiligheid van het net aantoonbaar in het gedrang komt door de aanleg van de directe lijn, hetgeen niet ondervangen wordt door eisen gesteld in geldende regelgeving, en evenmin te remediëren valt middels specifieke voorwaarden die de VREG aan de toelating kan verbinden, kan de directe lijn geweigerd worden.

Een toelating tot aanleg van een directe lijn neemt hoe dan ook niet weg dat op grond van regelgeving tal van eisen gelden die de veiligheid in het algemeen (die de VREG niet hoeft noch mag beoordelen), en aspecten van netveiligheid in het bijzonder, kunnen waarborgen. Enkele voorbeelden zijn onder meer: wetgeving (KLIP-decreet, AREI), aansluitingsvoorwaarden vervat in technische reglementen, technische voorschriften van de netbeheerder, aansluitingscontract of -reglement,

In geval van kruising van openbaar domein is het mogelijk dat deze voorwaarden niet volstaan, en kan het noodzakelijk zijn dat extra voorwaarden opgelegd worden met het oog op het vermijden van het in het gedrang komen van de veiligheid van het net, en meer bepaald het vermijden van het risico op beschadiging van het distributienet en het garanderen van de mogelijkheid, voor de distributienetbeheerder, om veilig te werken bij aanleg-, onderhouds- en herstellingswerken aan het distributienet.

Dergelijke voorwaarden zijn dan gericht op, onder meer, de wijze van aanleg (voldoende diepe onderboring, afstand tot netinfrastructuur), alsook modaliteiten van het beheer van de directe lijn (informatieplichten, administratief en technisch beheer, schakelverrichtingen).

⁹¹ Zie onze documentendatabank <https://www.vreg.be/nl/documenten-databank>

⁹² Zie nota aan de Vlaamse regering VR 2018 2505 DOC.0507/1BIS, te consulteren op: <https://www.vlaanderen.be/nbwa-news-message-document/document/090135578023996c>, pagina 3: *Wat de opmerkingen van de VREG aangaande de weigeringsgronden “de rechten van de afnemers worden niet gewaarborgd” en “veiligheid van het net” betreffen: dit zijn criteria die reeds vandaag als weigeringsgrond voorkomen. De huidige dossierpraktijk kan op dit punt worden gevolgd, al is het wat de veiligheidskwestie betreft de bedoeling dat de VREG dit in elk dossier in concreto toetst en niet op basis van algemene principes.*

De mogelijkheid tot het opleggen van extra voorwaarden, door de netbeheerder, wordt dan als toelatingsvoorwaarde bepaald in de beslissing tot toelating van de aanleg en het beheer van een directe lijn.

De extra voorwaarden die door de netbeheerder bepaald worden, kunnen gekwalificeerd worden als aansluitings- en (net)toegangsvoorwaarden.

De beheerder van een directe lijn die aangesloten is op het net (die dus geen eilandwerking betreft) is immers ook een gebruiker van de netaansluiting. De netbeheerder kent weliswaar enkel de in zijn toegangsregister geregistreerde netgebruiker. Aangezien de aanleg van een directe lijn een vorm van wijziging van de -op het distributienet aangesloten- installaties van de (gekende) netgebruiker betreft, kan de betrokken netbeheerder ook ten aanzien van deze netgebruiker de nodige aansluitingsvoorwaarden opleggen aan deze netgebruiker.

In die zin kunnen de eventuele bijkomende voorwaarden met het oog op de garantie van de netveiligheid opgelegd worden ten aanzien van de (gekende) netgebruiker, die tevens de gevolgen draagt van eventuele handhavingsmaatregelen zoals, zo nodig, de buitendienststelling van het toegangspunt voor afname.

De niet-naleving van de toelatingsvoorwaarden van de directe lijn, opgelegd aan de beheerder van die lijn, zijn dus via de aanvraag tot wijziging van de aansluiting, ook (en vooral) afdwingbaar t.a.v. de (gekende) netgebruiker. De beheerder van de directe lijn en de netgebruiker moeten dan ook de nodige onderlinge contractuele afspraken maken ter vrijwaring van hun aansprakelijkheden.

5.5.4 Specifieke gevallen: bestaande productie-installaties (= aangesloten vóór 1 januari 2019)

Aanvragen voor directe lijnen en leidingen worden anders behandeld in geval deze betrekking hebben op bestaande productie-installaties, **dit zijn installaties die vóór 1 januari 2019 reeds zijn aangesloten op een net**, en die vanaf 1 januari 2019 hun aansluiting willen wijzigen naar een directe lijn, dus rechtstreekse verbinding met een afnemer.

In dat geval moet de VREG, bij het beoordelen van de aanvraag, bijkomend rekening houden met de *risico's inzake inefficiëntie* en de *impact op de distributienettarieven*. Deze weigeringsgronden waren beoordelingscriteria die golden in de regeling die van kracht was vóór 1 januari 2019.

De reden hiervoor, zo blijkt uit de Memorie van toelichting, is het feit dat nieuwe productie-installaties het net niet belasten, en bestaande wél. In de nota aan de Vlaamse regering werd dit nog als volgt verduidelijkt:

De ratio legis van deze maatregel is dat bestaande installaties die aan een net zijn aangesloten het net reeds belasten. Het is niet de bedoeling dat ten gevolge de versoepeling van de criteria die door dit ontwerpdecreet wordt doorgevoerd een bestaande productie-installatie om louter financieel-economische redenen van dat net los wordt gekoppeld omdat dit voor hetzij de afnemer, hetzij de producent financieel voordeliger zou zijn. In zo een geval moet bijkomend verplicht worden rekening gehouden met het feit of het wel maatschappelijk efficiënt is, efficiënt is voor de goede werking en uitbating van het net in kwestie om de installatie af te koppelen en vervolgens via directe lijn met één afnemer te verbinden, en wat de consequenties aangaande de impact op de distributienettarieven zijn die zo een afgekoppelde werking met zich meebrengt. In die zin bevinden dergelijke installaties zich in een volledig verschillende toestand ten opzichte van een nieuwe nog te bouwen installatie.⁹³

⁹³ Zie nota aan de Vlaamse regering VR 2018 2505 DOC.0507/1BIS, te consulteren op: <https://www.vlaanderen.be/nbwa-news-message-document/document/090135578023996c>

1° risico's inzake inefficiëntie

De bouw van parallelle distributienetten wordt best vermeden en er wordt best gewaarborgd dat het bestaande distributienet zo efficiënt mogelijk wordt gebruikt.

De verplichtingen van toepassing op beheerders van distributienetten en de rechten voor de afnemers aangesloten op deze netten, zoals voorzien in de richtlijnen en het Energiedecreet, vergen aanzienlijke investeringen (o.a. bouw en operationeel beheer van toegangsregisters, communicatie via EDIEL-berichtenverkeer, omvorming distributienet naar slimme netten enzovoort). De tendensen in de sector van de elektriciteits- en gasdistributie (o.a. creatie van werkmaatschappijen, opgaan van gemeentelijke regies in grotere netbeheerders enzovoort) wijzen erop dat deze investeringen best via schaalvergroting kunnen worden opgevangen. Het ontstaan van diverse distributienetten, naast de netten van de door de VREG aangewezen distributienetbeheerders, is hiermee niet te rijmen. Dergelijke ontwikkelingen leiden tot hogere kosten die in fine via de distributietarieven aan de afnemers en producenten worden doorgerekend.

Ook het toezicht op de naleving door de beheerders van de distributienetten van de door de richtlijnen opgelegde verplichtingen door de VREG wordt bemoeilijkt in geval van een stijging van het aantal beheerders van distributienetten.

Tot slot creëert het ook een bijkomende drempel voor leveranciers, in de mate dat ze toegang moeten verkrijgen tot meerdere netten om hun afnemers te bevoorraden, en dat de toegang niet onder gelijke voorwaarden geschiedt (bijv. verschillende tarieven) bij de verschillende netbeheerders;

Wat de inefficiëntie betreft, wordt dit, als beoordelingscriterium bij het verlenen van toelatingen voor de aanleg van directe lijnen buiten eigen site, door de VREG bijgevolg als volgt begrepen: de distributie van zelf opgewekte stroom via directe lijn is een wijze van distributie van elektriciteit naast het bestaande distributienet. Omwille van een efficiënte uitbouw en exploitatie van het distributienet moet de aanleg van parallelle distributienetten vermeden worden, en er moet gewaarborgd worden dat het bestaande distributienet zo efficiënt mogelijk gebruikt wordt. De verplichtingen van beheerders van distributienetten en de rechten die de op deze netten aangesloten afnemers hebben, vergen immers grote investeringen. De tendens naar schaalvergroting (creatie van werkmaatschappijen, het opgaan van gemeentelijke regies in grotere netbeheerders) in de sector van elektriciteitsdistributie wijst erop dat deze investeringen aanzienlijk zijn. De VREG zal dus moeten nagaan of de aanleg van een nieuwe directe lijn of directe leiding met betrekking tot een bestaande productie-installatie de uitbating van het net niet op dermate wijze treft dat er sprake is van een inefficiënte werking ervan. De VREG zal dus nagaan of het behoud van de aansluiting op het publieke net niet te verkiezen valt.

2° impact op de distributietarieven

Het inkoppelen van een productie-installatie op de installatie van een afnemer heeft steeds een impact op de nettarieven in die zin dat hierdoor een deel van de nettarieven vermeden wordt. Het is volgens de regelgever niet de bedoeling *dat een bestaande productie-installatie om louter financieel-economische redenen van dat net los wordt gekoppeld omdat dit voor hetzij de afnemer, hetzij de producent financieel voordeliger zou zijn. In zo een geval moet bijkomend verplicht worden rekening gehouden met het feit met wat de consequenties aangaande de impact op de*

*distributienettarieven zijn die zo een afgekoppelde werking met zich meebrengt*⁹⁴. Indien duidelijk blijkt dat de directe lijn of leiding enkel dient om nettarieven te ontwijken (ontwijkingsgedrag), dan moet de VREG deze aanleg weigeren.

Ontwijkingsgedrag kan immers verregaande gevolgen hebben. Dit gevaar is in grote mate aanwezig op distributienetten die aangesloten zijn op het “publieke” distributienet en waarbij op dit distributienet een productie-installatie is aangesloten en het publieke distributienet wordt gebruikt als back-up voor de periodes waarin de productie-installatie stilligt of niet voldoende produceert om hun verbruik te dekken. Het gevolg kan volgens de memorie van toelichting zijn dat als de decentrale productie een zodanige vaart neemt dat uiteindelijk maar een beperkt aantal afnemers nog elektriciteit afneemt via het publieke distributienet (en de rest ofwel zelf via zonnepanelen produceert of afneemt via eigen distributienetten met decentrale productie erop), enkel die afnemers zullen moeten instaan voor alle kosten verbonden aan het beheer van het publieke distributienet (tenzij de financiering anders wordt geregeld dan vandaag het geval is).⁹⁵

Conclusie is dan ook dat, gelet op beide beoordelingscriteria die gelden in geval van een reeds aangesloten productie-installatie, het erop lijkt dat heel wat moeilijker een directe lijn zal kunnen worden aangelegd als dit een bestaande installatie omvat, in tegenstelling tot wanneer een nieuwe productie-installatie wordt aangesloten in het kader van een directe lijn.

5.5.5 Sanctie niet-toelating

Energiefraude – afsluiting

De aanleg of het beheer van een directe lijn of leiding buiten eigen site, die niet toegelaten werd terwijl deze wel een toelating vereiste, is conform het Energiedecreet een vorm van energiefraude⁹⁶. Immers, het betreft een onrechtmatige actie die gepaard gaat met het verkrijgen van een onrechtmatig voordeel. Meer bepaald betreft het het uitvoeren van een handeling op het distributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit zonder daartoe gemachtigd te zijn.

De netbeheerder kan de toevoer van elektriciteit of aardgas afsluiten naar aanleiding van een vaststelling dat een directe lijn werd geïnstalleerd zonder dat deze de vereiste toelating verkreeg⁹⁷, en dit met het oog op de regularisatie van de aansluiting of de meetinstallatie door de netgebruiker. De kosten die hieraan gelinkt zijn, zijn ten laste van de netgebruiker⁹⁸.

Administratieve boete

De VREG kan, bij vaststelling van de aanleg of het beheer van een directe lijn buiten eigen site, die niet toegelaten werd terwijl deze wel een toelating vereiste, een administratieve boete⁹⁹ opleggen, gezien dit een inbreuk op het Energiedecreet is.

⁹⁴ Citaat cursief: zie nota aan de Vlaamse regering VR 2018 2505 DOC.0507/1BIS, te consulteren op: <https://www.vlaanderen.be/nbwa-news-message-document/document/090135578023996c>, p. 3

⁹⁵ MvT bij [VI.Decr. 8 juli 2011](#) houdende de wijziging van de wet van 10 maart 1925 op de elektriciteitsvoorziening en het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de omzetting van de Richtlijn 2009/72/EG en de Richtlijn 2009/73/EG, *Parl.St. VI. Parl. 2010-2011, nr. 1147/1, (3) 20*.

⁹⁶ Art. 1.1.3, 40°/1 Energiedecreet

⁹⁷ Art. 5.1.2, lid 1 Energiedecreet

⁹⁸ Art. 5.1.2, lid 2 Energiedecreet

⁹⁹ Art. 13.3.1 en 13.3.2 Energiedecreet

5.6 Aandachtspunten bij aanleg

5.6.1 Krusing openbaar domein

Als bij de aanleg van een directe lijn of directe leiding het openbaar domein wordt doorkruist, zijn de procedure en de voorwaarden, vermeld in art. 4.1.27 en 4.1.28 van het Energiedecreet, van overeenkomstige toepassing¹⁰⁰.

Deze artikelen reguleren het gebruik van het openbaar domein door de netbeheerder. Aangezien een beheerder van een directe lijn of leiding een beheerder is van een alternatieve vorm van distributienet (in casu weliswaar slechts 1 lijn), zijn de vereisten die gelden voor de publieke netbeheerder ook van toepassing op hem.

In de artikelen 4.1.27 en 4.1.28 van het Energiedecreet wordt het recht op gebruik van het openbaar domein bepaald, maar ook het feit dat hiertoe wel een domeintoelating verkregen moet worden (art. 4.1.27, §1).

De procedure daartoe is beschreven in §2 van art. 4.1.27. Er is daarbij bepaald dat deze procedure pas gestart kan worden als de toelating van de VREG tot aanleg van de directe lijn of leiding is verkregen.

Het recht op het gebruik van het openbaar domein is per definitie precair, gezien het algemene belang zwaarder doorweegt dan het particuliere belang. Dit impliceert dat de domeinbeheerder te allen tijde de wegname of verplaatsing van een lijn kan eisen, of de voorwaarden van de domeintoelating kan wijzigen. De kosten die hieruit voortvloeien (wegname, verplaatsing, aanpassing) zijn voor rekening van de netbeheerder, in deze dus de beheerder van de directe lijn.

5.6.2 Regelgeving aansluiting productie-installaties

Bij aansluiting van een productie-installatie moet uiteraard voldaan worden aan alle toepasselijke regelgeving. Enkele voorbeelden:

- de technische aansluitingsvoorschriften die de netbeheerders opstellen in uitvoering van art. 2.2.45 van het Technisch Reglement Distributie Elektriciteit¹⁰¹.
- Voor productie-installaties aangesloten op elektriciteitsdistributienetten zijn deze aansluitingsvoorschriften bekend als het document C10/11¹⁰² dat op de website van Synergrid, of op de website van de netbeheerders zelf, teruggevonden kan worden.

5.7 Beheer van directe lijn of leiding

De taken van de beheerder van een directe lijn zijn door het Energiedecreet bepaald in art. 4.5.2. Het gaat om:

- het beheer en het onderhoud,

¹⁰⁰ Art. 4.5.1, §3 Energiedecreet

¹⁰¹ Dat was artikel III.4.2.2 van het TRDE versie 5 mei 2015

¹⁰² Specifieke technische aansluitingsvoorschriften voor gedecentraliseerde productie-installaties die in parallel werken met het distributienet.

- het verstrekken van de nodige meetgegevens (en andere gegevens) aan de producent, de afnemer en de VREG,
- het verstrekken van de nodige inlichtingen aan de beheerder van het net waarop de directe lijn is aangesloten om een veilige en efficiënte uitbating en ontwikkeling van dat net te waarborgen.

Dit geldt voor alle (nieuwe en bestaande) directe lijnen.

De uitbater van een directe lijn kan elektriciteit of aardgas leveren aan de afnemer zonder leveringsvergunning¹⁰³, want de uitbater levert niet via het distributienet. Sinds de inwerkingtreding van een wijziging aan het Energiedecreet op 26 augustus 2011 geldt de leveringsvergunningsplicht immers alleen voor de levering *via het distributienet of via het plaatselijk vervoernet van elektriciteit*.

Er is dus geen leveringsvergunning vereist voor de levering aan afnemers als dit niet via het publieke net, maar bijvoorbeeld via een directe lijn of leiding, gebeurt.

5.8 Heffing op de exploitatie van een directe lijn in het Vlaamse Gewest

Sinds 1 januari 2019 is een heffing op de exploitatie van een toegelaten directe lijn¹⁰⁴ (dus: buiten eigen site) van kracht.

De beheerder is de heffingsplichtige. De heffing wordt berekend op de hoeveelheid elektrische stroom (uitgedrukt in MWh), die jaarlijks in de directe lijn wordt geïnjecteerd. Dit is dus ongeacht of de stroom lokaal wordt verbruikt, dan wel op het net wordt geïnjecteerd.

Om dit te meten wordt door de distributienetbeheerder, op kosten van de beheerder, een meter geplaatst¹⁰⁵.

Het tarief van de heffing is bepaald in art. 14.3.2 Energiedecreet, en wordt jaarlijks geïndexeerd. De Vlaamse Belastingdienst (Vlabel) int de belasting, die aan het Energiefonds¹⁰⁶ toegewezen wordt. Meer informatie over deze heffing is te vinden op de website van Vlabel¹⁰⁷.

5.9 Relevante wijzigingen na melding of toelating

De aanleg en het beheer van een directe lijn zijn geregeld, maar er is niet expliciet bepaald wat de gevolgen zijn van enkele relevante gebeurtenissen.

5.9.1 Overdracht, verplaatsing, of de buitendienststelling van een directe lijn

Wat in geval van overdracht, verplaatsing, of de buitendienststelling van een directe lijn?

Er is niet bepaald dat in dat geval een meldingsplicht geldt. Het is nochtans evident dat de gegevens met betrekking tot de directe lijn, zowel de identiteit van de beheerder ervan, als de ligging, als het al dan niet nog uitgebaat zijn, actueel gehouden worden.

¹⁰³ art. 4.3.1 van het Energiedecreet

¹⁰⁴ art. 14.3.1 e.v. van het Energiedecreet

¹⁰⁵ art. 14.3.4 van het Energiedecreet

¹⁰⁶ art. 14.4.1 van het Energiedecreet

¹⁰⁷ <https://www.belastingen.vlaanderen.be/>

Flankerende regelgeving hiertoe ontbreekt, maar in geval van toelatingen tot de aanleg van een directe lijn wordt de toelating gegeven onder de voorwaarde dat de beheerder verplicht is de VREG op de hoogte te brengen van elke wijziging in de identiteit van de beheerder van de directe lijn, alsook van de eventuele buitendienststelling van de directe lijn.

5.9.2 Wijziging status site van de ligging van de directe lijn

Wat als een directe lijn die initieel op eigen site gesitueerd was, buiten eigen site komt te liggen? Dit kan het gevolg zijn van een verkoop of opsplitsing van percelen. Dit kan ook het gevolg zijn van het uitdoven van welbepaalde rechten van de beheerder op een of meerdere van de betrokken percelen.

Ook hieromtrent ontbreken duidelijke regels.

Op grond van de huidige regeling zou men kunnen oordelen dat in dat geval dat een toelating voor het beheer van een directe lijn bij de VREG gevraagd moet worden, want het beheer van een directe lijn die de grenzen van de eigen site overschrijdt, is onderworpen aan een toelating. Dit geldt dus tevens voor reeds aangelegde directe lijnen.

Dit leidt er evenwel toe dat een toelating ook geweigerd kan worden, en dan rijst de vraag naar de gevolgen daarvan: moet dergelijke directe lijn dan buiten dienst gesteld worden? Dit is geen evidente situatie vanuit het oogpunt van de investerings- en rechtszekerheid.

Er zou o.i. minstens sprake moeten zijn van een aanvraag tot handhaving van de directe lijn, waaraan dan eventueel dezelfde gevolgen verbonden zijn als de toegelaten directe lijnen (zoals bvb de heffingsplicht).

Wat er ook van zij: de decretale regeling hieromtrent ontbreekt, en deze mededeling is geen bron van extra regels, enkel van duiding inzake de toepassing van bestaande regels.

5.10 Concrete toepassingen van directe lijnen

Hierna worden enkele casussen geschetst van mogelijke configuraties met directe lijnen. Per casus wordt weergegeven op welke manier we de toepassing van de regelgeving zien.

CASUS 1

Figuur 1

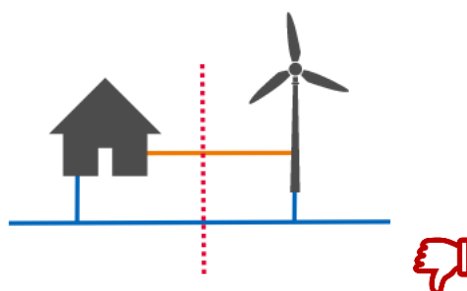
Situatie: situering op eigen site, afnemer en producent hebben elk een eigen toegangspunt tot het net.

Dit betreft níét de situatie waarbij de producent netgebruiker is op het injectiepunt, en de afnemer op het afnamepunt, beiden allocatiepunten op éénzelfde toegangspunt.

Procedure: geen toelating van de VREG vereist

Analyse: Dergelijke configuratie vereist de toestemming van de netbeheerder. Zie bespreking van de eerste weigeringsgrond onder punt 5.5.3.

CASUS 2

Figuur 2

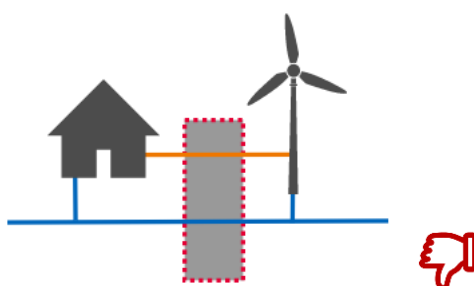
Situatie: situering buiten eigen site, afnemer en producent hebben elk eigen toegangspunt tot het net.

Dit betreft niét de situatie waarbij de producent netgebruiker is op het injectiepunt, en de afnemer op het afnamepunt, beiden allocatiepunten op één en eenzelfde toegangspunt.

Procedure: toelating van de VREG vereist

Analyse: behoudens toestemming van de betrokken netbeheerder, wordt dit geweigerd op basis van de weigeringsgrond “**installaties gelegen achter verschillende toegangspunten worden met elkaar verbonden**”. Zie bespreking onder punt 5.5.3 van deze mededeling

CASUS 3

Figuur 3

Situatie: overschrijding openbare weg, waterloop, ... + afnemer en producent hebben elk eigen toegangspunt tot het net.

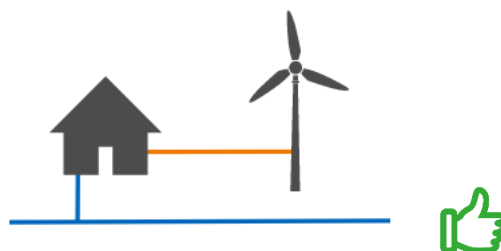
Dit betreft niét de situatie waarbij de producent netgebruiker is op het injectiepunt, en de afnemer op het afnamepunt, beiden toegangspunten op één en dezelfde aansluiting.

Procedure: toelating van de VREG vereist want de ligging van de directe lijn heel waarschijnlijk buiten de eigen site te situeren (zie punt 5.3.2)

Analyse: behoudens toestemming van de betrokken netbeheerder, wordt dit geweigerd op basis van de weigeringsgrond “**installaties gelegen achter verschillende toegangspunten worden met elkaar verbonden**”. Zie bespreking onder punt 5.5.3 van deze mededeling.

Ook de overschrijding van een openbare weg of waterloop speelt een rol, in de zin dat dit voor gevolg zou kunnen hebben dat **de veiligheid van het net van de netbeheerder aantoonbaar in het gedrang komt**, hetgeen eveneens een mogelijke weigeringsgrond betreft. Zie hiervoor bespreking van de ‘Vierde weigeringsgrond’ onder punt 5.5.3.

CASUS 4

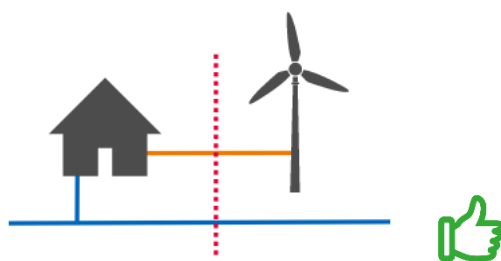
Figuur 4

Situatie: situering op eigen site, er is slechts 1 toegangspunt tot het net en de afnemer heeft eigen toegangspunt voor afname tot het net

Procedure: geen toelating van de VREG, wel melding bij de netbeheerder

Analyse: geen bezwaren. Typevoorbeeld van deze casus is een woning met een PV-installatie op het dak

CASUS 5

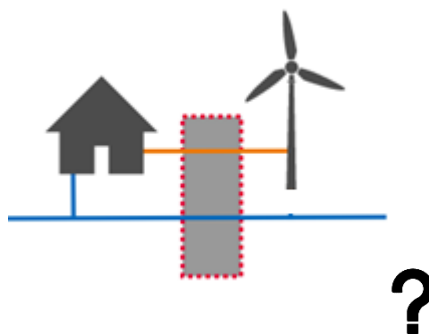
Figuur 5

Situatie: situering buiten eigen site, er is slechts 1 toegangspunt tot het net en de afnemer heeft eigen toegangspunt voor afname tot het net

Procedure: toelating van de VREG vereist

Analyse: Hier is geen sprake van verbinding van installaties gelegen achter verschillende toegangspunten en ook de rechten van de afnemer zijn in deze configuratie gewaarborgd. Behoudens in geval de netbeheerder, via zijn advies, kan aantonen dat de veiligheid van het net in het gedrang komt, en deze niet te remediëren zijn aan de hand van de naleving van welbepaalde na te leven voorwaarden, zijn er geen redenen om deze configuratie te weigeren.

CASUS 6

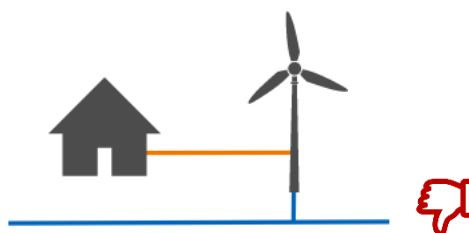
Figuur 6

Situatie: overschrijding openbare weg, waterloop, + er is slechts 1 toegangspunt tot het distributienet en de afnemer heeft eigen toegangspunt voor afname tot het net

Procedure: toelating van de VREG vereist want de directe lijn is (heel waarschijnlijk) buiten de eigen site te situeren (zie punt 5.3.2)

Analyse: de overschrijding van een openbare weg of waterloop kan voor gevolg hebben dat **de veiligheid van het net van de netbeheerder** aantoonbaar in het gedrang komt, hetgeen een mogelijke weigeringsgrond betreft. Zie hiervoor bespreking van de 'Vierde weigeringsgrond' onder punt 5.5.3.

CASUS 7

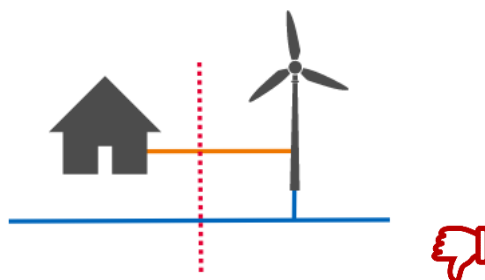
Figuur 7

Situatie: situering op eigen site, er is slechts 1 toegangspunt tot het net en de afnemer is niet de netgebruiker op het toegangspunt voor afname

Procedure: geen toelating van de VREG, wel melding bij de netbeheerder

Analyse: Men moet zich ervan bewust zijn dat de afnemer te allen tijde het gebrek aan waarborg van zijn rechten als afnemer kan inroepen. Zie punt 5.5.3.

CASUS 8

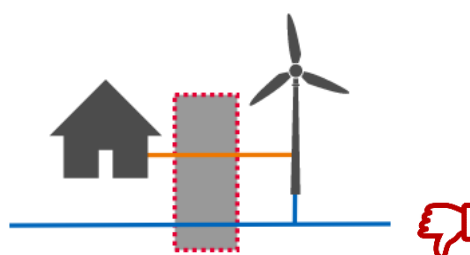
Figuur 8

Situatie: situering buiten eigen site, er is slechts 1 toegangspunt tot het distributienet en de afnemer is niet de netgebruiker op het toegangspunt voor afname

Procedure: toelating van de VREG vereist

Analyse: Dit zal geweigerd worden, omdat de **rechten van de afnemer** in deze configuratie niet gewaarborgd zijn. Zie hiervoor bespreking van de 'Tweede weigeringsgrond' onder punt 5.5.3.

CASUS 9

Figuur 9

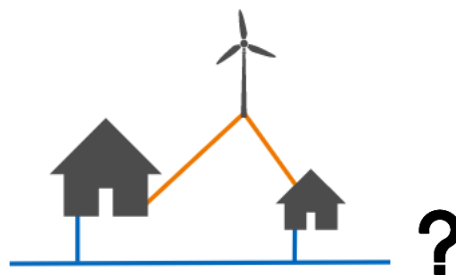
Situatie: overschrijding openbare weg, waterloop, + er is slechts 1 toegangspunt tot het distributienet en de afnemer is niet de netgebruiker op het toegangspunt voor afname

Procedure: toelating van de VREG vereist want de directe lijn is (heel waarschijnlijk) buiten de eigen site te situeren (zie punt 5.3.2)

Analyse: Dit zal geweigerd worden, omdat de **rechten van de afnemer** in deze configuratie niet gewaarborgd zijn. Zie hiervoor bespreking van de 'Tweede weigeringsgrond' onder punt 5.5.3.

De overschrijding van een openbare weg of waterloop kan trouwens voor gevolg hebben dat **de veiligheid van het net van de netbeheerder aantoonbaar in het gedrang komt**, hetgeen eveneens een mogelijke weigeringsgrond betreft. Zie hiervoor bespreking van de 'Vierde weigeringsgrond' onder punt 5.5.3.

CASUS 10

Figuur 10

Situatie: situering op eigen site, 2 (of meer) afnemers met eigen toegangspunt voor afname tot het distributienet

Procedure: geen toelating van de VREG vereist, wel melding (van 2 directe lijnen) bij de netbeheerder

Analyse: Dergelijke configuratie vereist de toestemming van de netbeheerder. Zie bespreking van de 'Eerste weigeringsgrond' onder punt 5.5.3.

CASUS 11

Figuur 11

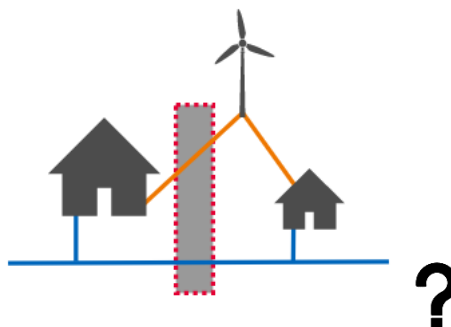
Situatie: situering buiten eigen site, 2 (of meer) afnemers met elk eigen toegangspunt voor afname tot het distributienet

Procedure: toelating van de VREG vereist

Analyse: behoudens toestemming van de betrokken netbeheerder, wordt dit in principe geweigerd op basis van de weigeringsgrond "**installaties gelegen achter verschillende toegangspunten worden met elkaar verbonden**". Zie bespreking onder punt 5.5.3 van deze mededeling.

De netbeheerder kan, via zijn advies, aantonen dat de **veiligheid van het net** in het gedrang komt. Enkel als dit niet te remediëren is aan de hand van de naleving van welbepaalde na te leven voorwaarden, zijn er evenwel geen redenen om deze configuratie op basis van 'Vierde weigeringsgrond' te weigeren.

CASUS 12

Figuur 12

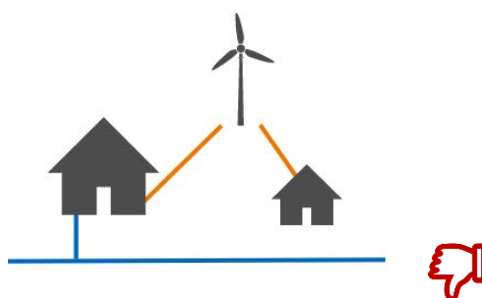
Situatie: overschrijding openbare weg, waterloop, + 2 (of meer) afnemers met elk eigen toegangspunt tot het distributienet

Procedure: toelating van de VREG vereist want de directe lijn is (heel waarschijnlijk) buiten de eigen site te situeren (zie punt 5.3.2)

Analyse: behoudens toestemming van de betrokken netbeheerder, wordt dit in principe geweigerd op basis van de weigeringsgrond “**installaties gelegen achter verschillende toegangspunten worden met elkaar verbonden**”. Zie bespreking onder punt 5.5.3 van deze mededeling.

De overschrijding van een openbare weg of waterloop kan voor gevolg hebben dat **de veiligheid van het net van de netbeheerder** aantoonbaar in het gedrang komt, hetgeen een mogelijke weigeringsgrond betreft. Zie hiervoor bespreking van de ‘Vierde weigeringsgrond’ onder punt 5.5.3.

CASUS 13

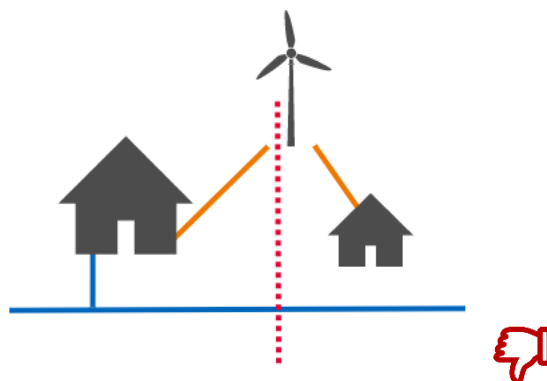
Figuur 13

Situatie: situering op eigen site, 2 onderscheiden afnemers (i.e. 2 aparte (rechts)personen) + er is slechts 1 toegangspunt tot het distributienet en 1 afnemer heeft eigen afnamepunt tot het net

Procedure: geen toelating van de VREG, wel melding bij de netbeheerder

Analyse: Dit zal geweigerd worden, omdat de **rechten van de afnemer** in deze configuratie niet gewaarborgd zijn. Zie hiervoor bespreking van de ‘Tweede weigeringsgrond’ onder punt 5.5.3.

CASUS 14

Figuur 14

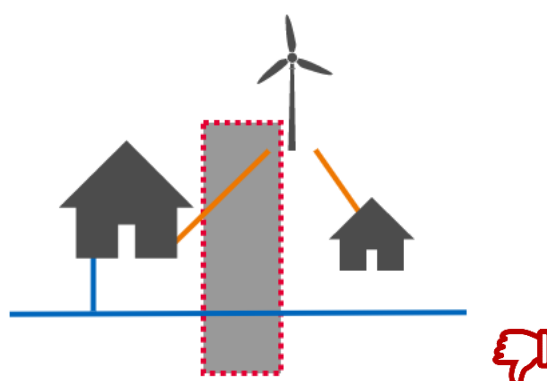
Situatie: situering buiten eigen site, 2 (of meer) onderscheiden afnemers (i.e. 2 aparte (rechts)personen) + er is slechts 1 toegangspunt tot het distributienet en 1 afnemer heeft eigen afnamepunt tot het net

Procedure: toelating van de VREG vereist

Analyse: Dit zal geweigerd worden, omdat de **rechten van de afnemer** in deze configuratie niet gewaarborgd zijn. Zie hiervoor bespreking van de ‘Tweede weigeringsgrond’ onder punt 5.5.3.

De netbeheerder kan, via zijn advies, aantonen dat de **veiligheid van het net** in het gedrang komt. Enkel als dit niet te remediëren is aan de hand van de naleving van welbepaalde na te leven voorwaarden, zijn er evenwel geen redenen om deze configuratie op basis van ‘Vierde weigeringsgrond’ te weigeren.

CASUS 15

Figuur 15

Situatie: overschrijding openbare weg, waterloop, + 2 (of meer) onderscheiden afnemers (i.e. 2 aparte (rechts)personen) + er is slechts 1 toegangspunt tot het distributienet en slechts 1 afnemer heeft eigen afnamepunt tot het net

Procedure: toelating van de VREG vereist

Analyse: Dit zal geweigerd worden, omdat de **rechten van de afnemer** in deze configuratie niet gewaarborgd zijn. Zie hiervoor bespreking van de ‘Tweede weigeringsgrond’ onder punt 5.5.3.

De overschrijding van een openbare weg of waterloop kan voor gevolg hebben dat **de veiligheid van het net van de netbeheerder** aantoonbaar in het gedrang komt, hetgeen een mogelijke weigeringsgrond betreft. Zie hiervoor bespreking van de 'Vierde weigeringsgrond' onder punt 5.5.3.